

Shqipëria, promotore e fqinjësisë së mirë dhe bashkëpunimit rajonal në prosperitet të popujve

Ndryshimet në buxhetin e 2024, ministri Vengu: Mundësojnë realizimin e disa investimeve të rëndësishme në Mbrojtje

Në seancën parlamentare për aktin normativ, për disa ndryshime e shtesa në ligjin “Për buxhetin e vitit 2024”, ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu deklaroi se ky akt i jep një mbështetje të madhe edhe Buxhetit të Mbrojtjes, duke krijuar kushtet që një numër i konsiderueshëm prioritetesh dhe investimesh të jetësohen.

Ministri Vengu vuri theksin në vendimet transformuese të qeverisë shqiptare në favor të personelit civil dhe ushtarak, përmes rritjes së pagave nga 7% deri në 22%. Ringritja e Industrisë së Mbrojtjes, rritja e investimeve për modernizimin dhe gatishmërinë operationale të Forcave të Armatosura janë disa nga pikat kryesore të planifikimit të Ministrisë së Mbrojtjes.

Ky akt normativ sjell disa risi në Buxhetin e Mbrojtjes, duke krijuar kushtet që një numër i konsiderueshëm prioritetesh dhe investimesh të jetësohen.

Përtej faktit që Buxheti për Sigurinë dhe Mbrojtjen vjen në rritje (vlera totale 48,7 miliardë lekë, duke u shtuar në vlerën 355,5 milionë lekë, apo e shprehur në përqindje 0.74%), në përputhje me angazhimin tonë përkundrejt Aleancës, më lejoni të sqaroj shkurtimisht disa risi në fushën e Mbrojtjes:

Shtylla e parë ka të bëjë me rritjen e pagave të personelit civil dhe ushtarak, nga 7% e përshkallëzuar deri në 22%, duke i dhënë përparësi gradave të ulëta. U tha këtu se, nuk kemi risi për pagat. Jo vetëm që kemi rritje pagash, por kemi gjithashtu një politikë rishpërndarje të të ardhurave publike drejt atyre që kanë më shumë nevojë.

Në këtë mënyrë jo vetëm linjëzojmë pagat e Forcave të Armatosura me rritjen që mori së fundmi trupa e Policisë së Shtetit, por sigurojmë gjithashtu që personeli i specializuar ushtarak, pilotët, inxhinierët apo operatorët e dronëve ushtarakë, të kenë një shpërblyerje sa më dinjtoz.

Ky është një hap domethënës drejt arritjes së objektivit të qeverisë shqiptare për një trupë ushtarake të mirëpajisur, të mirëpaguar dhe të mirëstërvitur.

Shtylla e dytë ka të bëjë me ringritjen e Industrisë së Mbrojtjes, ku Akti Normativ parashikon

një investim domethënës për krijimin e Agjencisë së Industrisë së Mbrojtjes dhe themelimin e shoqërisë shtetërore KAYO. Këto dy ente të reja përbëjnë instrumentin kryesor të rijetësimit të Industrisë Ushtarake. Përse është e rëndësishme kjo? Për tre arsye:

- E para, për efekt se tashmë kemi një kuadër rregullator të qartë, të linjëzuar me standardet e NATO-s, duke përfshirë disa masa nxitëse për investitorët e huaj në këtë fushë, duke synuar krijimin e kompanive të përbashkëta, nga prodhimi i të cilave shteti shqiptar mund të gjenerojë më shumë të ardhura publike, sepse kjo qeveri e di më mirë se askush tjetër që nevojat reale për më shumë drejtësi sociale, më shumë barazi në paga dhe më shumë investime në shërbime publike, nuk

mund të adresohen me rritje taksash, por vetëm me rritjen e qëndrueshme të të ardhurave dhe të mirave publike;

- Pikërisht dhe kjo është pika e dytë, vizioni që jetëson ky akt normativ është që: sektori i mbrojtjes mos të jetë vetëm një shpenzim, mos të jetë vetëm një kosto për taksapaguesit, por të mund të gjenerojë gjithashtu të ardhura dhe të mira publike në funksion të rritjes së pagave, rritjes së pensione dhe rritjes së investimeve;

- Dhe, arsyeja e tretë, përse kjo industri është e rëndësishme, ka të bëjë me efektet zinxhirë, që sjell në ekonominë në tërësi, sidomos në industritë civile pasi nuk ka industri ushtarake të suksesshme pa një industri civile dinamike.

Në këtë kontekst, vlen të theksohet se akti

normativ mundëson gjithashtu likuidimin 100% të të gjitha detyrimeve të Ndërmarrjeve Shtetërore Ushtarake të Policanit, Gramshit dhe Mjekësit, duke përfshirë këtu detyrimet ndaj personelit, ish-punonjësve, bashkive dhe ente të tjera, duke adresuar një problematikë disavjeçare, që sjell dhe një frymëmarrje financiare për pushtetin vendor, përkatësisht: Kombinati Mekanik Polican 213.000.000 lekë; Uzina e Lëndëve Plasëse Mjekës 50.000.000 lekë; Uzina Mekanike Gramsh 27.000.000 lekë.

Në këtë mënyrë, këto tre objekte shkarkohen nga e gjithë barra e pengesës së të shkuarës dhe u jepet mundësia për të parë nga e ardhmja. Shlyerja e detyrimeve të tre uzinave ushtarake hap një kapitull të ri për bashkitë ku ndodhen, të cilat përfitojnë të ardhura që koha i kishte “ngrirë” prej rreth 15 vitesh.

Shtylla e tretë, ka të bëjë me rritjen e investimeve për modernizim dhe rritjen e gatishmërisë operationale të strukturave të FARSH-së dhe vijimin e kontributit në operationet dhe misionet jashtë vendit, të cilat janë shtuar së fundmi edhe në kuadër të misioneve ushtarake detare.

Shtylla e katërt, ka të bëjë me përballimin e shpenzimeve për qytetarët e dëmtuar nga fatkeqësitë natyrore në tërësinë e vendit, në Kamëz, Vorë, Kurbin, Elbasan, Gramsh, Librazhd, Peqin, Mat, Klos, Dibër, Kolonjë, Pogradec, Kukës dhe Polican.

Shtylla e pestë është gjithashtu shumë e rëndësishme, pasi ka të bëjë me përballimin e shpenzimeve të shtuara për medikamente mjekësore, materiale ortopedike, neurologjike, shërbime spitalore në Spitalin e Traumës, ku, siç e dini, kemi gjithashtu mbulimin e shërbimeve shëndetësore për personelin ushtarak dhe synojmë të përmirësojmë shërbimet për një numër të shtuar trupash të specializuara.

Ja pra, pesë shembuj, ku akti normativ siguron një rritje të investimeve dhe një rishpërndarje të të ardhurave, dy detyra parësore të një buxheti më të drejtë.

Ministri i Mbrojtjes, z. Pirro Vengu priti në një takim komandantin Suprem të Forcave Aleate në Evropë, njëherësh komandant i Forcave Amerikane në Europë, gjeneral Christopher G. Cavoli dhe delegacionin e tij.

Gjatë bisedës me ushtarakun e lartë amerikan, ministri Vengu foli për situatën në rajon, mbështetjen e madhe që NATO vijon të japë në Kosovë dhe rrugëtimin e saj euroatlantik, sikundër dhe nevojën që të adresohen njëzëri retorikat destabilizuese dhe influencat dezinformuese të aktorëve të tretë në vendet e rajonit.

Ministri Vengu falënderoi gjeneral Cavolinin për mbështetjen jetike që Shtetet e Bashkuara të Amerikës japin çdo ditë në përpjekjet për modernizimin e Forcave të Armatosura të Shqipërisë si dhe fuqizimin e kapitalit njerëzor.

Gjatë këtij takimi, ministri i Mbrojtjes, z. Pirro Vengu rikonfirmoi gjithashtu mbështetjen e Shqipërisë ndaj Ukrainës dhe garantoj se vendi ynë do të vijojë të kontribuojë në këto ditë të vështira për të, si një investim në sigurinë e mbarë kontinentit. Nga ana e tij, gjeneral Cavoli përshëndeti masat e marra për rivitalizimin e Industrisë Ushtarake në Shqipëri, jo vetëm si një instrument zhvillimi ekonomik, por gjithashtu si një industri që do të përshpejtojë rritjen e kapaciteteve të Shqipërisë në armatim dhe inovacion brenda planeve të Aleancës. Ecuria e zhvillimit dhe modernizimit të infrastrukturës portuale në

Ministri Vengu pret komandantin e Komandës Europiane të SHBA-së, gjeneral Christopher G. Cavoli: Mirënjohje SHBA-së për mbështetjen në përpjekjet për modernizimin e FA-ve

Porto Romano zuri një vend të rëndësishëm në këtë takim. Ministri Vengu dhe komandanti i lartë amerikan u ndalëm në detaje të rëndësishme të këtij projekti, si pjesë jetësore e infrastrukturës rajonale të Korridorit VIII, një korridor i dobishëm për sigurinë,

lëvizshmërinë ushtarake si dhe zinxhirët e furnizimit të rajonit dhe mbarë Aleancës. Më herët gjeneral Cavoli u prit me ceremoni nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjeneralmajor Arben Kingji. Gjeneralmajor Kingji e njohu gjeneral Cavolin

me disa nga zhvillimet kryesore në Forcat e Armatosura shqiptare, kontributin e vendit tonë në operationet dhe misionet e drejtuara nga Aleanca, rishikimin e dokumenteve strategjike, përmirësimet ligjore si dhe projektet e modernizimit.

U mbajt në Tiranë Konferenca e 27-të e Shefave të Shtabit të Përgjithshëm të Iniciativës SHBA - Karta e Adriatikut, nismë që këtë vit kryesohet nga Shqipëria.

Ky takim i rëndësishëm i përfaqësuesve më të lartë ushtarakë të vendeve të Iniciativës SHBA - Karta e Adriatikut u përshëndet edhe nga presidenti i Republikës, njëherësh komandant i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura Bajram Begaj, ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu, komandanti Suprem i Forcave Aleate në Evropë, njëherësh komandant i Forcave Amerikane në Europë, gjeneral Christopher G. Cavoli dhe shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së gjeneralmajor Arben Kingji.

Në fjalën e tij, ministri i Mbrojtjes z. Pirro Vengu theksoi se ky takim simbolizon përkushtimin e vendeve tona për sigurinë kolektive, bashkëpunimin e mbrojtjes dhe stabilitetin rajonal: “Secili nga vendet tona ka historinë dhe sfidat e veta unike, por ne jemi të bashkuar nga një qëllim i përbashkët: të garantojmë paqen dhe sigurinë për qytetarët tanë. Lidhjet që ne forcojmë përmes kësaj konference shtrihen përtej fuqisë ushtarake; ato përfshijnë parimet e lirisë, të drejtat e njeriut dhe prosperitetit për popujt tanë. Në këtë kuptim, është e domosdoshme të ndërtojmë dhe avancojmë këto parime, vlera dhe rezultate të arritura deri më tani dhe jo të vetëkënaqemi, apo aq më keq, t'i çojmë në regres”, - u shpreh ministri Vengu.

Shqipëria, sipas ministrit të Mbrojtjes, vijon të ketë në fokus të saj, promovimin e fqinjësisë së mirë, pranimin e njëri-tjetrit, integrimin e plotë euroatlantik dhe forcimin e bashkëpunimit dhe zhvillimit rajonal: “Mos të biem pre e interesave dhe ndërhyrjeve dashakeqëse të Rusisë, Kinës dhe Iranit, të cilat përbëjnë një triadë mjaft shqetësuese dhe për ne si Shqipëri, ato nuk duhet të kenë vend në të tashmen dhe të nesërmen e rajonit tonë”, - nënvizoi në fjalën e tij ministri Vengu.

Teksa foli për zhvillimet në Ballkanin Perëndimor, ministri i Mbrojtjes tha se: “Historia nuk ka qenë shumë ‘e dashur’ me rajonin tonë, por asses nuk duhet të mbetemi peng i së shkuarës. Është thelbësore të tejkalohen problemet etnike, kulturore dhe politike që kanë qenë vetëm burim konfliktesh. Mësimet duhet t'i kemi nxjerrë, edhe pse shpeshherë, dëgjojmë zëra përçarës e zjarr-nxitës ‘partnerë të vlerave perëndimore në deklarata, por ithtarë dhe shërbëtorë të dukshëm të luftës hibride të Lindjes’, të cilët gjithashtu nxisin grupet ultra-nacionaliste e kriminale të vendosin në pikëpyetje stabilitetin, sigurinë dhe paqen në rajon”.

“Shqipëria, - theksoi më tej në fjalën e tij ministri i Mbrojtjes, - do vijojë të jetë një avokate e palëkundur e bashkëpunimit rajonal dhe në një mori iniciativash rajonale; Karta e Adriatikut qëndron në ballë me tregues të prekshëm, si pjesëmarrja e vendeve tona në Afganistan para shumë viteve, apo trajnime e stërvitje të përbashkëta, siç është seria e stërvitjeve ‘Defender Europe’, rishtazi”.

Teksa informoi për projektet e radhës së Ministrisë së Mbrojtjes së Shqipërisë dhe misionëve të Forcave të Armatosura në krah të Aleancës së NATO-s, ministri Vengu theksoi se: “duhet gjithashtu që Karta të qëndrojë besnike e parimeve themelore të saj, përfshirë ‘Politikën e Dyerve të Hapura’. Në këtë kuptim, më lejoni të them, që vendi i Kosovës duhet të jetë këtu, në këtë tavolinë”.

Në mbyllje të fjalës së tij, ministri Vengu nënvizoi rëndësinë e angazhimit të përbashkët të aleatëve dhe partnerëve të NATO-s: “Në një botë që ndërlihet gjithnjë e më shumë, është e domosdoshme të punojmë së bashku dhe të shfrytëzojmë fuqinë kolektive. NATO dhe BE qëndrojnë si forca të pakrahasueshme dhe shumëfishuese për të ardhmen e rajonit, ndërsa SHBA-të, ‘ylli polar’, pa të cilin, ky rajon nuk do ishte ky që është sot”, - u shpreh ministri Vengu.

Kjo konferencë bashkë-kryesohet nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-së, gjeneralmajor Arben Kingji, komandanti Suprem i Forcave Aleate në Evropë, njëherësh komandant i Forcave Amerikane në Europë, gjeneral Christopher G. Cavoli.

Fokusi i kësaj konference janë zhvillimet dhe dinamikat në mjedisin e sigurisë në rajon

Shqipëria, promotore e fqinjësisë së mirë dhe bashkëpunimit rajonal në prosperitet të popujve

dhe më gjerë, rritja e shpenzimeve të Mbrojtjes mbi prapen 2% e Produktit të Brendshëm Bruto, si një mënyrë për të përmbushur objektivat e kapaciteteve të Aleancës dhe objektivat e planifikimit dhe rishikimit të NATO-s për vendet partnere. Në përfundim të punimeve

morën pjesë vendet nënshkruese të A-5: SHBA, Shqipëri, Bosnje - Hercegovinë, Kroaci, Mal i Zi dhe Maqedonia e Veriut, ndërsa në statusin e vëzhguesit janë të pranishëm edhe përfaqësues nga Kosova dhe Sllovenia, komandanti i Komandës së Forcës së Bashkuar të NATO-s në Napoli,

Itali, si dhe adjutantët e përgjithshëm nga shtetet përkatëse të Programit të Partneritetit të Gardave Kombëtare të SHBA-ve (New Jersey, Maryland, Minnesota, Vermont, Maine), shtetet e Programit të Partneritetit Shtetëror Vëzhgues (Ohio, Colorado, Iowa).

Deklarata e Shefave të Mbrojtjes së Iniciativës SHBA-Karta e Adriatikut: Qëllim kryesor, integrimi i të gjitha vendeve aspirante të Evropës Juglindore në NATO

Shefat e Mbrojtjes të Iniciativës SHBA-Karta e Adriatikut (A5) në Konferencën 27-të, miratuan Deklaratën e Përbashkët, ku riafirmohet angazhimi për të qëndruar së bashku kundër luftës së paligjshme, të pajustificueshme dhe të paprovokuar të agresionit të Rusisë kundër Ukrainës, e cila ka shkatërruar paqen dhe stabilitetin në zonën euroatlantike dhe ka dëmtuar rëndë sigurinë në rajonin tonë dhe globalisht.

“Ne dënojmë, në termat më të fortë, shkeljen e dukshme të Kartës së Kombeve të Bashkuara nga Rusia dhe ndikimin e luftës së Rusisë në pjesën tjetër të botës. Ne përshëndesim popullin ukrainas për rezistencën e tij të guximshme dhe shprehim simpatinë dhe ngushëllimet tona për humbjen dhe vuajtjen e tyre”, - thuhet në deklaratën e përbashkët të Përfaqësuesve të lartë ushtarakë të Iniciativës SHBA-Karta e Adriatikut, ku bëjnë pjesë: Bosnjë-Hercegovina, Kroacia, Shqipëria, Mali i Zi dhe Maqedonia e Veriut, me pjesëmarrjen e komandantit të Komandës Evropiane të SHBA-së, njëherësh komandant i Forcave Amerikane

në Europë, gjeneral Christopher G. Cavoli.

Në solidaritet të plotë me popullin e Ukrainës, vendet riafirmojnë synimin për të vijuar mbështetjen në këtë luftë. “Ne jemi të përkushtuar për të arritur një paqe të drejtë dhe të qëndrueshme që mbështet parimet e Kartës së OKB-së, në veçanti sovranitetin, integritetin territorial dhe pavarësinë. Mbështetja kolektive për Ukrainën konfirmon mirëkuptimin tonë të ndërsjellë, se bashkëpunimi me aleatët dhe

partnerët është jetik për aftësinë tonë kolektive, për t’iu përgjigjur sfidave aktuale dhe të ardhshme”, - thuhet në deklaratën e përbashkët.

Sipas deklaratës së përbashkët, “Ballkani Perëndimor mbetet subjekt i ndikimeve malinje, duke përfshirë dezinformimin, kërcënimet hibride dhe kibernetike, të paraqitura nga aktorët shtetërorë dhe jo shtetërorë. Në këtë drejtim, vlerat demokratike, sundimi i ligjit, reformat e brendshme, marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë dhe gjithëpërfshirja, janë jetike për bashkëpunimin rajonal dhe integrimin euroatlantik dhe ne jemi të përkushtuar të vazhdojmë të përparojmë drejt këtij qëllimi.

Ne ripohojmë përkushtimin tonë ndaj parimeve të SHBA-Karta e Adriatikut, duke pranuar se integrimi në NATO i të gjitha vendeve aspirante në Evropën Juglindore është një nga qëllimet kryesore të Iniciativës. Në këtë kuptim, ne mbështesim politikën e dyerve të hapura të NATO-s dhe mbështesim aspiratat e vendeve aspirante të mbetura nga Evropa Juglindore drejt anëtarësimit në NATO, duke respektuar nevojën për dialog të brendshëm”, - theksohet në deklaratë.

239 vajza e djem nisen në Kursin e Stërvitjes Individuale Bazë, për t'u bërë pjesë e FA-së, ministri Vengu: Shembull frymëzues për të gjithë

239 vajza e djem janë përzgjedhur për të zhvilluar Kursin e Stërvitjes Individuale Bazë, që është një hap i parë për t'u bërë pjesë e Forcave të Armatosura. Në ceremoninë e përcjelljes, ministri i Mbrojtjes Pirro Vengu përgëzoi të rinjtë për zgjedhjet e kësaj rruge që kërkon sakrifica, duke thënë se janë një shembull frymëzues për të gjithë.

“239 djem dhe vajza, mes shumë pikëpyetjeve keni bërë hapin e madh drejt këtij sheshi, duke vendosur të ecni në një rrugë ndoshta më të vështirë por gjithashtu më të bukur dhe më përmbushëse, si çdo rrugë që qëndron mes investimit në dije dhe investimit në vlera. Me siguri ky rrugëtim i ri, do të sfidojë karakterin, forcën dhe intelektin tuaj. Por në këtë udhë, ju do të keni për krah, jo vetëm njëri - tjetrin, por edhe përkushtimin e të gjithë stafit akademik të kursit bazë, të cilët dua t'i falënderoj dhe t'i uroj këtu, pasi kanë detyrën e vështirë të dëshmojnë çdo ditë se Forcat e Armatosura janë një familje e madhe, ashtu si familja që ju ka rritur e sjellë këtu sot për të nderuar veten dhe vendin”, - theksoi ministri Vengu.

“Ndoshta duke vendosur të jeni këtu sot, keni hequr dorë nga disa komoditete, por me këtë sakrificë vjen edhe ndjenja e krenarisë, jo ajo krenaria boshe dhe kryeneçe, por krenaria e detyrës së kryer, krenaria e përmirësimit të vetes dhe të shoqërisë, krenaria e shërbimit dhe e sfidës së tejkaluar si një skuadër e vetme, e pakrahasueshme me asnjë ndjesi tjetër”, - theksoi ministri i Mbrojtjes.

Ministri Vengu, porositi të rinjtë të ruajnë me krenari simbolet kombëtare dhe të jenë shembull

i respektit ndaj traditave tona.

Mes 239 kandidatëve të kualifikuar në përfundim të procesit të rekrutimeve për ushtarë/detarë, të drejtën për të vijuar kursin e kanë edhe 33 vajza; 25 kandidatë janë me arsim të lartë; 160 me arsim të mesëm dhe 54 kandidatë janë me arsim 9 - vjeçar. Të kualifikuarit kanë kaluar me sukses të gjitha testimet e zhvilluara: fizik, intelektual dhe testimin psikologjik. Gjithashtu kandidatët e kualifikuar plotësojnë edhe kushtin e sigurisë, verifikuar nga Agjencia e Inteligjencës dhe Sigurisë së Mbrojtjes dhe Policia Ushtarake.

Pjesë e Forcave të Armatosura mund të bëhet

çdo i ri nga mosha 18 - 27 vjeç që nuk ka probleme me ligjin dhe ka një figurë të pastër morale.

Stërvitja Individuale Bazë (SIB), e cila konsiderohet si porta hyrëse për çdo të ri në Forcat e Armatosura dhe njëherësh edhe si shkolla e parë e edukimit ushtarak, nisi më 16 shtator dhe do të zhvillohet deri më 22 nëntor të këtij viti. Në përfundim të kësaj stërvitjeje intensive, rekrutët do të betohen për të shërbyer më pas në reparte të ndryshme të Forcave të Armatosura. Të gjithë të rinjtë që bëhen pjesë e FA-së, përfitojnë një trajtim dinjitoz financiar dhe mundësi mjaft të mira për karrierë.

Ministri Vengu inspekton punimet për ndërtimin e Kampusit të Akademisë së FA-së: Do t'i shërbejë rritjes së profesionalizmit të Forcave tona të Armatosura

Ministri i Mbrojtjes, z. Pirro Vengu inspektoi punimet për ndërtimin e Kampusit të Akademisë së Forcave të Armatosura (AFA), një nga projektet më të rëndësishme të planifikuara nga Ministria e Mbrojtjes, që bazohet në modelin e akademisë prestigjioze amerikane “West Point”.

I shoqëruar edhe nga komandanti i AFA-së, gjeneral brigade Bardhyl Nuredinaj, ministri Vengu u njoh me ecurinë e projektit, që është një tjetër investim që i shërben modernizimit të FA-së.

Sipas ministrit të Mbrojtjes, kontrata parashikon që deri në mars 2025, të përfundojë faza e parë e projektit, që përfshin godinën e re të Fakultetit të Mbrojtjes dhe Sigurisë si dhe mensën për studentët. Deri më tani janë realizuar 50% e punimeve. Ministri Vengu tha se: “... më pas do të vijohet me financimin e fazës së dytë, për të përballuar kapacitetet në rritje, në mënyrë që sezonin e ardhshëm kampusi të jetë në gjendje pune. Synimi është që kjo të jetë një akademi autonome, sipas modelit të ‘West Point-it’”. Këtë vit, sipas gjeneral brigade Bardhyl Nuredinaj, parashikohet hapja e dy programeve të reja në nivelin master, “Inteligjencë artificiale” dhe “Marrëdhënie Ndërkombëtare”.

Kampusi i ri i Akademisë së Forcave të Armatosura po ndërtohet në një sipërfaqe 9,1 hektarë. Në projekt, veç godinave të akademisë janë edhe ndërtimi i godinave akomoduese për studentët,

terrenet sportive, kinoklub, qendër shëndetësore, palestër, poligon qitje, etj. Në bashkëpunim me SHBA-të, në këto mjedise do të jetë edhe Qendra e

Simulimit, e cila do të sigurojë trajnimin e forcave në një mjedis të përshtatshëm dhe me kosto më të ulët, krahasuar me stërvitjet në terren.

Zhvillohet Takimi “NATO Resilience Expert Consultation Meeting”

Në ambientet e Ministrisë së Mbrojtjes u zhvillua takimi konsultues me ekspertë të NATO-s mbi Qëndrueshmërinë.

Të pranishëm në këta takim ishin përfaqësues nga Ministria e Mbrojtjes, Shtabi i Përgjithshëm, AKMC, Ministria e Shtetit për Marrëdhënien me Parlamentin, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministria e Brendshme dhe Policia e Shtetit, Ministri e Bujqësisë, Ministria e Shëndetësisë dhe institucione të tjera.

Gjatë këtij takimi u diskutua me ekspertët e NATO-s, mbi progresin aktual dhe vështirësitë në fushën e Qëndrueshmërisë si një nga elementë kryesorë të planifikimit të mbrojtjes në NATO. Ekspertët e NATO-s theksuan rëndësinë gjithnjë e në rritje që qëndrueshmëria dhe aspekti civil po merr në kryerjen e operacioneve në rast konflikti apo krize.

Ekspertët nënvizuan fushën e gjerë që qëndrueshmëria mbulon si dhe domosdoshmërinë e koordinimit midis institucioneve, me qëllim krijimin e sinergjisë në nivel kombëtar për përmbushjen me sukses të shtatë kërkesave bazë të qëndrueshmërisë. Gjithashtu, ekspertët ofruan këshilla dhe praktika nga vendet e tyre për t’u marrë në konsideratë gjatë përmbushjes së kërkesave të Qëndrueshmërisë. Në mbyllje ekspertët shprehën vlerësimin e tyre për organizimin e këtij eventi, i cili është tregues i angazhimit dhe rëndësisë që vendi ynë i jep përmbushjes së detyrimeve në fushën e Qëndrueshmërisë.

Përfundoi me sukses trajnimi për Operacionet Psikologjike “PSYOPS”

Në Garnizonin e Regjimentit të Operacioneve Speciale u zhvillua ceremonia përmbyllëse, e cila shënoi përfundimin e trajnimit pesëditor për Operacione Psikologjike (PSYOPS), të organizuar nga njësi PSYOPS amerikane rezidente në Mal të Zi. Kjo njësi trajnoi personelin e përzgjedhur të ROS-it me aftësitë kryesore për zhvillimin e operacioneve psikologjike.

Në trajnimin e drejtuar nga ekspertët e fushës të PSYOPS, morën pjesë 17 efektivë, të cilët e përfunduan trajnimin për zbatimin e parimeve bazë të PSYOPS, shtatë hapat e planëzimit të PSYOPS, si dhe rolin dhe rëndësinë tyre në mbështetje të Forcave të Operacioneve Speciale.

Në fjalën përmbyllëse zëvendëskomandanti i Forcës Tokësore, gjeneral brigade Altin Kurti, u shpreh mbi rëndësinë kritike të trajnimit të operatorëve të Forcave të Operacioneve Speciale, gjithashtu gjeneral Kurti theksoi se aftësitë e përfituara nga ky trajnim janë thelbësore për zbatimin me efikasitet të operacioneve psikologjike.

Nënkolonel Ajeta Jata, komandant i Regjimentit të Operacioneve Speciale theksoi se: Hartimi dhe zbatimi i duhur i PSYOPS para dhe gjatë një fushate ushtarake ndikon në perceptimin, sjelljen e ushtarakëve dhe faktorëve kyç të cilët kanë ndikim dhe vendimarrje, si dhe rrit ndjeshëm përfitimet operacionale, të cilat janë thelbësore për formimin dhe mbështetjen e misioneve tona. Eksperienca e fituar nga ky trajnim do të rritë ndjeshëm efektivitetin tonë operacional”.

Kjo nismë dëshmon angazhimin serioz të aleateve tanë strategjike për të përmirësuar vazhdimisht aftësitë e personelit në mbështetje të operacioneve ushtarake.

Anija “Oriku” realizon një tjetër operacion SAR me sukses

Personeli i anijes “Oriku” vazhdon të tregojë gatishmëri dhe profesionalizëm të lartë; brenda 48 orëve të fundit ka realizuar 3 operacione SAR, duke iu ardhur në ndihmë 81 personave.

Gjithashtu ditën e sotme gomonia me 21 emigrantë, mes tyre gra dhe fëmijë është konstatuar nga Roja Bregdetare shqiptare, duke u koordinuar me RB turke dhe RB greke, të cilat ndodheshin në rajon.

Njerëzit u morën nga Roja Bregdetare greke për vazhdimin e procedurave të mëtejshme.

Kompania EOD në mbështetje të strukturave të Forcave të Armatosura dhe komunitetit në bashkitë Vlorë dhe Këlcyrë

Specialistët e kompanisë EOD, përfundojnë operacionin në mbështetje të një strukture tjetër të Forcave të Armatosura, repartit ushtarak nr. 5005, Bunavi, Vlorë.

Ekipi i ekspertëve me njohuritë e tyre profesionale, bëri vlerësimin e municionit të gjetur në ambientet e Qendrës së Arsimit Profesional të Ushtarëve dhe konstatoi se bëhej fjalë për një predhë artilerie E-TH 120 mm. Pas një ekzaminimi të kujdesshëm u vlerësua se municioni ishte i prekshëm dhe i lëvizshëm, duke bërë të mundur dhe transportimin në ambientet e batalionit të xhenios. Një tjetër operacion EOD u realizua për identifikimin, vlerësimin dhe asgjësimin e municionit luftarak të gjetur pranë një banesë në lagjen Gurë, bashkia Këlcyrë.

Specialistët e kompanisë EOD në batalionin e xhenios kanë realizuar operacionin, duke siguruar fillimisht perimetrimin e zonës, ku është gjetur municioni dhe kanë konstatuar një granatë dore Italiane SRCM.

Ekspertët përmes një vlerësimi të kujdesshëm konkluduan se municioni ishte i palëvizshëm dhe duke zbatuar rregullat e sigurimit teknik të parashikuara në manualin EOD, bënë asgjësimin në vend të tij.

Kompania EOD, përmbush misionin e saj në shërbim të komunitetit, duke shmangur incidentet e rrezikshme, njëkohësisht duke ruajtur jetën dhe pronën e tyre.

INTERVISTOI: ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Në rrugëtimin si gazetarë kam bashkëpunuar me personalitete, kontributi i të cilëve ka pasur ndikim të madh në jetën sociale të vendit, por njerëzit që kanë lënë gjurmë në memorien time dhe jo vetëm janë ata njerëz që moto të tyre kanë: “Detyra, Nderi, Atdheu”, të formësuar intelektualisht në shkollat ushtarake dhe me shkëlqim shumëdimensional në fusha si arti, kultura, shkenca dhe sporti. Ndër vite këta njerëz jo vetëm kanë qenë në mbrojtje të atdheut, por na kanë bërë krenarë me flamurin e kuq dhe shqiponjën dykrenore në duar si triumfator në të gjithë botën. Një prej tyre është dhe i madhi skënderbegasi, mundësi rekordmen, trajneri Bashkim Likaj. Brezat e rinj me këto figura të nderuara do kuptojnë se si, edhe në kohëra të vështira, ku logjistika dhe standardet ku punohej ishin larg realitetit të sotëm, kanë arritur të çudisin botën dhe të korrrin suksese të mëdha. Për më tepër profesor Bashkim Likaj do të rrëfejë për shtypin ushtarak rrugëtimin e tij por dhe të tre brezave dalë nga familja Likaj, denjësisht në uniformën e gjelbër dhe shkëlqimin e tapetit të kuq.

I nderuar profesor, si nisi rrugëtimi juaj nën uniformën e gjelbër dhe njëkohësisht pjesë e formacioneve sportive të shkollës ‘Skënderbej’?

Shkolla “Skënderbej”, ajo që quhej fidanishte e ushtrisë, ishte edhe për sportet në atë kohë fidanishte, ku kanë dalë shumë sportistë. Aty kisha fatin të njihja Bejkush Birçen, të cilin e kisha pedagog të lëndës së fizikulturës. Ai këtë gjë e pikasi në shumë aktivitete të shkollës dhe një ditë më thotë: “Bashkim, në kampionatin e kompanisë do ta na përfaqësosh ti!”, - “Si urdhëron profesor!”, - iu përgjigja unë. Në kampionat dola mirë, dola mirë edhe në kampionatin midis kompanive, pastaj në kampionatin e shkollës, ku u dallova për talentin që kisha. Që në atë kohë, pra në vit të dytë të shkollës, u regjistrova në ekipin e skënderbegasve, në ekipin e të rinjve të “Partizanit”, pastaj në vitin 1966-1968 pata stërvitje të pandërprerë dhe në vitin 1968 dola kampion me të rinjtë dhe më pas kampion me të rriturit, në një aktivitet që u bë. Nga viti 1968, ’69, ’70, ’71, ’72 isha kampion absolut në peshën time, kampion gjithmonë në kampionate e në kupa... dhe kështu arrita të bëhesha një sportist i mirë.

Me Komandantin e shkollës, Rustem Peçi dhe shefin e Katedrës Petrit Murzaku, në fushim dimëror

Ndërkohë, pasi mbarova studimet në shkollën “Skënderbej”, vijova studimet e larta në Institutin e Fizikulturës, ku edhe aty vazhdoja në vitin e parë e të dytë të mbaja titullin kampion. Në Institut ndjehesha edhe i përkëdhelur për këto arritje si sportist, ku dola edhe në tabelën e Nderit, edhe si kampion, por edhe për rezultatet sportive të suksesshme, për tre vjet, ku dalloja në aktivitetet sportive shumë të suksesshme.

Më pas fillova të stërvitja ekipin e shkollës “Skënderbej”, që në vit të dytë në Institut, ku morëm 70 skënderbegas, nga këta 70 u seleksionuan dhe pas dy muajsh mbetën vetëm 20 më të mirët, ndër ta ishin Bekim Lamja, Ndoci, Mazreku, Ilir Qosja, të cilët bënë të mundur formimin e ekipit të parë të “Partizanit”, të rinj të talentuar. Ndërkohë në ekipin e “Partizanit” kishte një krizë për trajner, ku dy vjet qëndroi njëri e pastaj një tjetër dhe kështu u ndërrua 4-5 herë trajneri. Unë ndërkohë mbarova Institutin dhe më caktuan trajner, njëkohësisht isha sportist elitë edhe me

Bashkim Likaj, skënderbegasi, emblema e mundjes shqiptare

kombëtaren, isha kapiten i ekipit kombëtar. Atëherë kombëtarja kishte shumë aktivitete, në atë kohë dy herë kam luajtur me Rumaninë, ku i fituam dy ndeshjet dhe më pas shkuam edhe në Rumani, ku luajtëm ndeshje miqësore. Kur më caktuan trajner të ekipit të “Partizanit” isha akoma 22 vjeç dhe këto aktivitete: sportist edhe trajner, i vazhdoja të dyja njëkohësisht dhe ndërkohë në Shkollën e Bashkuar isha instruktor i Përgatitjes Fizike, kisha 7 grupe mësimore. Mora ekipin e “Partizanit” në moshën 23 vjeçare, i “dhashë karar” dhe i thashë stop sportit dhe vendosa të vazhdoja trajnimin. Ndërkohë mora edhe ekipin kombëtar, sepse shumica e ekipit të “Partizanit” bënë pjesë në ekipin e kombëtares. Aty kuptova që trajnerët bënë marifete që të fusnin sportistët e vet nga ekipet e tjera si “Studenti”, “17 Nëntori”, “Vllaznia”, pa e merituar dhe na përplasnin në të “Partizanit” me njëri-tjetrin, kështu, nga dy shkonim në një dhe ata të vetët rrinin në formacion, kjo ishte një hile, që unë e kuptova shumë shpejt. Organizova një mbledhje Federate, vura veton dhe kërkova që kjo të bëhej dhe vura disiplinë në përcaktimin e formacionit.

Pra pata një autoritet si sportist e si trajner i “Partizanit”. Në moshën 23 vjeçare, në vitin ’73, mora ekipin kombëtar. Ekipin Kombëtar e drejtova deri në vitin 1979-1980, aktiviteti i fundit për mua. Kishim 3-4 aktivitete në vit, ku ata vinin në Shqipëri e ne shkonim në Kampionat Europian dhe Botëror, ndeshje që i drejtova me sukses. Në vitin ’73 kemi pasur vendin e 6-të në Europë, me këtë pozicion ishim shumë mirë. E keqja ishte se kur shkonim në Europian na takonin ndeshje me spanjollët, me të cilët s’kishim marrëdhënie diplomatike, po ashtu me rusët e BS, me të cilët i kishim prishur marrëdhëniet, e kështu eliminohehim, sepse nuk lejohej ndeshja me Spanjën. Dhe ne na ra të ndesheshim pikërisht me Spanjën, pasi kishim fituar dy ndeshje me rumunët,

të cilët ishin nënkampionë Europe dhe dolën sërish nënkampionë, me dy përfaqësues në peshat përkatëse, në vendet e dyta. Unë isha shpallur pretendent me rumunët, sepse ata ishin prezent pothuaj në të gjitha ndeshjet, por më ra të përballesha me spanjollët që në ndeshjen e parë. Më vonë i ra të ndeshes me rusët Stefan Gjirait, në 1979 i ra të ndeshes me Abedin Lames me spanjollin, ku Abedini e kishte tashmë një fitore të shkëlqyer me një austriak, kishte edhe një barazim me një rumun dhe dilte direkt në treshe, po të fitonte me spanjollin, por nuk i lejohej, sepse kështu ishin politikat e kohës, nuk lejohej me një vend që nuk kishim marrëdhënie diplomatike. Kështu jemi djegur nga disa gjëra, por mundja në atë kohë kishte ecur shumë përpara. Unë si trajner i “Partizanit” dhe i Kombëtares, iniciova një lloj aktiviteti që ekipet e mundjes të ndesheshin si futboll, vajtje-ardhje. Këtë e kërkesë e ngrita në një mbledhje që u zhvillua me zëvendëskryeministrin e asaj kohe, i cili përgjigjej për sportin. “Çfarë thotë ky djali?!” - tha ai, ia shpjeguan që kërkojmë që ndeshjet të zhvilloheshin vajtje-ardhje, në të gjitha rrethet. Atëherë ishte shumë e lodhshme për kohën, sepse duhet ta kishte ekipin e plotë dhe ekipet e tjera nuk ishin të plotë si “Partizani”, vuanin se nuk e plotësonin dot peshën, plus që dhe nuk kishin interes ta bënin vajtje-ardhje, donin të bënin dy aktivitete në vit, donin të përfitonin nga koha e qëndrimit, të merrnin trajtimin e të përfitonin nga të mirat e asaj kohe, por kjo zhvillonte shumë cilësinë sportive. Gjatë kësaj kohe kishte një rivalitet shumë

të madh, “Shkodra”, “Dinamo”, “17 Nëntori”, “Partizani po e po, “Durrësi”, “Vlora”, u bënë të gjithë ekipe elitë që mund të të rrihnin në çdo kohë, po të ishte pak i pakujdesshëm. Ishin 12 ekipe të kategorisë së parë. U përmirësua shumë cilësia sportive. Unë drejtova ekipin kombëtar në disa aktivitete, ekipi ishte 90 për qind i “Partizanit”, edhe me Kombëtaren ka funksionuar çdo gjë me drejtësi absolute.

Cilin keni pasur rivalin më të fuqishëm përballë jush?

Përballë meje ka qenë Hasan Porova i “Dinamos”, në atë kohë ishte 21 vjeç, s’e kishte mundur njeri deri në kohën që dola unë. Asip Omuri, gjithashtu ka qenë një mundës i mirë i “17 Nëntorit”, s’e kishte mundur njeri as atë, por ishte shumë më tepër se unë në peshë, mirëpo unë atë kohë nuk kisha trajner dhe trajnerët më futën me peshat e forta. Asipin e kam mundur për herë të parë në Dajt, në çeljen e sezonit veror, ku vinin e gjithë rinia, ishte edhe instruktori fizikulturës. Unë isha në vit të dytë në institut, nuk isha i pjekur, në krahasim me Omurin isha shumë i dobët, ai ishte 87 kg, unë isha 74, u detyrova të pija 16 kavanoza ujë që të arrija peshën e tij, sepse nuk lejohej, duhej të isha mbi 82 kg që të shkoja në peshën e tij. E munda pastër fare, me hedhje të cilësisë së lartë. Edhe Instituti i Fizikulturës ishin të gjithë tifozë me mua, më ngritën në krahë, e përjetuan me gëzim të madh. Ndërsa Hasan Porova ishte mundës që s’e kishte mundur dot as trajneri im. Kam pasur dy trajnerë shumë të ashpër, kampionë, Luigj Deda, ai ishte pak më i madh se Porova në moshë dhe nuk e kishte mundur dot, dhe ma lanë mua. Më stërviti disa kohë dhe në fund e munda bindshëm. Ka pasur shumë kundërshtarë të fortë, kanë qenë ata të Shkodrës, Gegë Gjoni, Dushani, i cili ishte shumë i fortë. Mundës të mirë kishte e gjithë Shqipëria.

Profesor, ju thatë që e keni nisur si skënderbegas, pra keni ardhur me pantallona të shkurtra, keni filluar 14 vjeç. Përse zgjodhët pikërisht të vishnit uniformën ushtarake, ndikoi dikush nga familja juaj apo një zgjedhje e kohës?

Unë kisha babanë oficer në Ministrinë e Brendshme, ai ka qenë adjutant i Enver Hoxhës nga viti 1945 deri në vitin 1972, ka qenë komandant i shërbimit dhe zëvendëssekretar partie grupi në Byronë politike. Me fillimin e luftës, që në ditën e parë të krijimit të Brigadës së parë Sulmuese ka qenë me Mehmet Shehun korrier i Brigadës së Parë, bashkë me Ismail Shehun, të cilin e kishte djalë xhaxhai. Me Brigadën e Parë ka qenë gjithë kohës, në luftë ka qenë snajper, ka qenë i shkëlqyer, ka pasur shumë shënjestër, më mësoi edhe mua. Edhe unë jam marrë me sportin e qitjes, kam qenë kampion në garnizonin e Tiranës. Ndërsa luftën babai im e ka nisur që në Kosovë, e morën italianët ushtar nga Himara, ku ishte në punë, e çuan në Pejë, atje pas disa kohësh u lidh me lëvizjen në Kosovë me Fadil Hoxhën dhe u arratisën nga ushtria. Më pas lëvizi çetë më çetë deri te Haxhi Lleshi, se atëherë kështu bëheshin lëvizjet. Erdhi më në fund në

Mallakastër, i veshur me rroba kosovare, ndërkohë në shtëpi e kishin qarë, e dinin të vdekur. Kështu që filloi lufta atje, mbaroi te Brigada e Parë, nga momenti i formimit të brigadës e deri në çlirimin e Tiranës. Pastaj në vitin 1945, kur Mehmet Shehu u largua me studime, mori edhe babanë me vete. Deri në vitin 1972, u detyrua të largohej për shkak të sëmundjes së tij dhe në moshën 71 vjeçare ndërroi jetë. Kështu që, ishte babai që na afroi me ushtrinë. Më parë afroi vëllain, i cili ishte i shkëlqyer gjatë studimeve në shkollë dhe vazhdoi karrierën ushtarake, ku më vonë u emërua drejtor i Topografisë Ushtarake. Gjatë 4 viteve si skënderbegas pashë foton e vëllait, të ekspozuar në shkollë si i dalluar. Pastaj unë fillova si skënderbegas me sportin e më pas në Institutin e Fizkulturës. Arrita majat e sportit në ushtri, si trajner i “Partizanit”, trajner i Kombëtares pastaj arrita të bëhem kryetari i Federatës së Mundjes. Më zgjodhën në sajë të aftësive që kisha. Kam qenë edhe kryetar i Këshillit të Trajnerëve për shumë kohë edhe materialet që përgatisja, planet e stërvitjes etj., ishin model, që i merrnin në të gjithë Shqipërinë trajnerët e tjerë. Më vonë u emërova kryetar i Kolegjiumit Gjyqtar, ku lashë sportin si trajner dhe kalova si gjyqtar, ku edhe aty më zgjodhën kryetar. Mundja pati gjyqtarë dinjitozë, që në bazë të rregulloreve ndërkombëtare i gjykonin ndeshjet njësoj sikur të ishin jashtë.

Profesor, sporti juaj i mundjes, ka qenë më mirë atëherë, në periudhën para viteve ’90 apo pas viteve ’90, në raport me burimet njerëzore por edhe infrastrukturën?

Për sa i përket infrastrukturës, është e vështirë të thuash se ka qenë më mirë. Por ajo që më gëzon është vendimi që qeveria shqiptare mori për futjen e sportit nëpër shkolla dhe për pajisjen e shkollave me palestra moderne, me të gjitha fushat e sporteve të ndryshme, si atletikë, volejboll, basketboll, ku mund të bëhen ndeshje pafund me ekipet e mundjes. Nga ana e bazës materiale tani është shumë më mirë, ndërsa nga ana e masivitetit atëherë ishte shumë më tepër, sepse kishte më shumë rini, dashuria për sportin ishte më e madhe. Atëherë ishte parulla: “Sporti për mbrojtjen e Atdheut dhe për shëndetin”. Kishte shumë përkrahje nga politikat e shtetit, por deri te sporti masiv, kishte shumë interes të kishte sa më shumë sport, por kur vinte puna te cilësia, nga sportist elitar që mund të ishte këtu brenda vendit, për të dalë sportist elitar jashtë vendit duhej shumë kujdes, ishte shumë e vështirë. Nuk dilnim dot nga koncepti i sportit masiv. Një nga pengesat ishte kjo, që kur dilnim me Bashkimin Sovjetik nuk bëhej ndeshja, por, po mos të bëhej ndeshja prishej aktiviteti. Për shembull në ndeshjen në Kampionatin European në Poloni, kemi qenë dy herë, në Katovicë u prish aktiviteti, sepse ndryshon formula e përplasjes. Polakët u bënë entuziastë, sepse do të tregonin që “... ne jua treguam para gjithë popullit që ne nuk ndeshemi me BS, sepse është shtet social-imperialist dhe ka pushtuar Çekosllovakinë. Ne s’kemi marrëdhënie diplomatike...etj., me ovacione etj...”. Edhe ne, kur bënim ndeshje me Pirro Kokalarin dhe me Stefan Gjirain, ne deklaranim: “Ne nuk ndeshemi me ata, sepse ata janë vend social-imperialist, kanë pushtuar Çekosllovakinë etj.”. Mirëpo populli e mori vesh këtë deklaratë dhe na thoshin: “Ju jeni superfuqi, jo BS...”, pra ishin të frikësuar shumë.

Sporti arriti shumë nivele të larta, por jo për cilësi, për cilësi mund të përmendim Luiza Gegën sot, ajo është një heroinë. Ka pasur edhe atëherë sportiste si Gega, por jo me këto rezultate të nivelit european. Por mund të them që edhe atëherë ishte sport dinjitoz, kudo që shkonim ndesheshim me dinjitet, nuk na ecte shumë për çështje përvoja. Për shembull mundësit shkonin një herë në dy vjet në European, ose një herë në vit dhe me vështirësi ambientoheshim me rregullat, sa të ambientoheshim ne, humbim pikët, pra për çështje përvoja kishim mungesë, ndërsa për çështje teknike e taktike ishim më se të barabartë me mundësit më të mirë, me bullgarët, rusët rumunët, madje rumunët arritëm t’i mundnim disa herë. Por gjithsesi duhet përvoja për cilësi të lartë, këtu çalonim.

Po Sot? A janë të rinjtë tanë në nivelin e pritshmërive tuaja?

Po të krahasojmë, ne në atë kohë ishim 12 ekipe të kategorisë së parë dhe të 12-të ekipet kishim të drejtë me ligj, që 5 deri 7 ekipe t’i mbanim më pas: të rinj, para të rinj, fëmijë, shkollorë, kishim të drejtë të paguanim trajnerë, kishim palestër. Disa klube arrinin deri te 7-a, “Partizani” kishte mjaftueshëm, ndërsa klubet e tjera bënin deri 5 ekipe, sipas hapësirës. Kishte mbështetje shumë të madhe për talentet.

Kohët e sotshme fillon aktiviteti në orën 8.00 në mëngjes dhe mbaron në 4.00 pasdite, ndërsa atëherë fillonte në 8.00 të mëngjesit dhe mbaronte në 10.00 të darkës, ditën e parë, po ashtu edhe ditën e dytë dhe ndoshta edhe ditën e tretë, sepse ishin 12 ekipe, me ekipe të plotë, pa mungesa, pra ishte një aktivitet shumë i fortë. Të dilje kampion atëherë ishte shumë e vështirë, ndërsa tani në tre veta një del në vend të parë, një në të dytin dhe tjetri në të tretin, kështu vazhdon që nga 92-shi. Tani kemi arritur që të marrim mundës edhe nga jashtë, dhe kjo nga njëra anë është gjë e mirë, sepse tregon që ka interes nga të huajt që vijnë këtu, por burimi vendas është pozitiv. Do të ishte mirë që ata që vijnë të sjellin përvojën e vet dhe të jenë të aftë që të përgatisin një brez të mirë edhe të mundësve shqiptar, ashtu siç kanë bërë me veten, sepse kur të vijnë olimpiadat e radhës, pas katër vjetësh, ne duhet të kemi mundës shqiptar, nuk është pozitive për ne të mos kemi përfaqësues shqiptar.

Profesor, folëm për prejardhjen tuaj, nisur nga babai juaj, më pas erdhëm tek ju, për të shkuar te brezi i tretë, pasardhësit tuaj. Ju vazhdoni të mbeten brenda FA-së, pra një pjesë e familjes tuaj vazhdon ta ruajë traditën e sportit, po njëkohësisht edhe uniformën ushtarake?

Ashtu është, unë ushtarak jam në gen, babai ishte ushtarak, vëllai i madh ka qenë ushtarak, ndërsa tani kam djalin ushtarak, i cili së shpejti do të marrë gradën “major”. Edhe djali si unë ka mbaruar Akademinë e Sporteve dhe punon po në të njëjtën katedër, ku unë kam qenë instruktor, pedagog, shef Katedre. Ai kur vjen në palestër shikon fotografinë time, e cila ndodhet tek palestra e lojërave. Është emocionuese...kjo është një vazhdimësi. Ai është shumë i përgatitur dhe është pozitive për të, sepse i ka mbaruar të gjitha shkallët e kualifikimeve si trajner, e drejta e tij është që mund të stërvitë edhe një ekip kampion bote,

pra në bazë të diplomave që ka mund ta ushtrojë profesionin kudo që të ndodhet edhe jashtë Shqipërie. Ai është shumë i lidhur me fëmijët, bën një punë shumë të mirë me ta, me fëmijët e ushtarakëve këtu, por edhe me fëmijë të tjerë që kanë dëshirë, por janë me kufizim, sepse ambientet janë të vogla.

Mua më duket se punon mirë, sepse ka sjellë disa kupa në shtëpi, e ka mbushur ambientin e shtëpisë me to, plus diplomave e kualifikimeve. Jam entuziast, sepse po vazhdon traditën edhe si ushtarak edhe si sportist dhe në të njëjtin ambient ku kam punuar edhe unë. Në Akademi kam punuar shumë, pesë vitet e fundit nga viti ’87-’92 kam qenë shef Katedre, dhe gjithë këto terrene i kam shkelur pëllëmbë për pëllëmbë. E di se çfarë ka qenë, e kemi ndërtuar me sakrifica të mëdha. Këtu ka qenë fusha e futbollit e minifutbollit, ka qenë edhe qyteti sportiv, që ishte për gjimnastikën me dhjetëra vegla. Edhe në sheshin qendror ne kishim bërë fushat e basketbollit dhe voleybollit, ku vijëzimi ishte i gatshëm dhe të gjitha pajisjet e tjera montoheshin në moment. Kur kishte kohë të lirë, të gjithë batalionet: të këmbësorisë, të specialiteteve dhe të artilerisë, të tria aktivizoheshin njëkohësisht me dymijë studentë në të njëjtën kohë, ku për të gjithë kishte

uniformë sportive, ambient, topa e çdo gjë që nevojitej, pa asnjë pengesë. Unë atë bëra kur erdha në shkollën e Bashkuar për së dyti, sepse një pesëvjeçar isha tek “Partizani”, ku bëra stazhin e partisë e kur u ktheva, Perit Nazarko doli në pension dhe më kaluan mua shef Katedre. Kisha mbaruar edhe gjuhën e huaj, që ishte kriter. Isha shumë kërkues ndaj vetes, studioja nga 4 orë në ditë në bibliotekë dhe vazhdoja studimin edhe në shtëpi. Kishim një pedagog të përsosur, Abdurrahim Myftiu, një nga përkthyesit e gjuhëtarët më të mirë që kemi pasur, i cili vinte dy herë në javë na jepte mësim. Ishim një grup prej 20-30 oficerësh, nga të cilët e mbaruam rreth 10-12 oficerë. Ishte kurs që zgjati 4 vjet, kisha ndihmë edhe kunatin, i cili studionte në Institutin e Gjuhëve të Huaja. Më ka shërbyer shumë njohja e gjuhës angleze, edhe kur u riktheva në ushtri në Shtabin e Përgjithshëm. Aty më duhej komunikimi në gjuhën angleze, sepse isha edhe shef delegacioni për sportet ushtarake i CISM-it, ku kam qenë prezent nëpër të gjithë kongreset e konferencat e CISM-it, të organizuara jashtë Shqipërie nga viti 1997 deri në 2006, në konferencat europiane etj. Unë iniciova një konferencë rajonale, duke marrë shkas nga iniciative a Detit të Zi, me Turqinë e Azerbajxhanin. Kur ishim në Moskë, në një konferencë ngrita idenë që të duhet të krijojmë edhe ne një institucion ballkanik, duke përfshirë edhe Turqinë, sepse ne nuk mund të shkonim deri në Finlandë për shembull, për të bërë qitje, por mund t’i organizonim në rajon, ku rezultatet mund të ishin të matshme e të krahasueshme. E pëlqyen shumë idenë, turqit sidomos. Nëpër konferencat që bënim ne në vitet në vijim, turqit më përmendnin herë pas here: “babai i CISM-it në rajonin tonë është Bashkim Likaj”, turqit i ndjekin dhe u japin shumë rëndësi këtyre lloj organizimesh e konferencash. Ky lloj iniciative ka vazhduar aktivitetin dhe unë kam qenë pjesë herë pas here e këtyre takimeve. Njeriu që guxon ecën, sistemi atëherë donte guximtarë për të pasur arritje, po ashtu edhe sot duhet shumë punë e vullnet për të arritur objektivat.

Njerëz si ju kanë çfarë thonë dhe ju keni një jetë që keni investuar dhe keni punuar me shumë dashuri...

...Me pasion të madh, sidomos kur u riktheva në vitin 1997, pasi na larguan në vitin 1992, kur u bë reforma politike, isha shef katedre atë kohë, u riktheva në SHP për sportet. Kemi marrë pjesë në ringritjen e ushtrisë, ne ishim nga drejtoria operative, pra drejtoria kryesore, ishte një heroizëm i vërtetë i ushtarakëve që e ringritën ushtrinë aq shpejt. Ambasadorët e atashetë ushtarakë, kur merrnin pjesë në stërvitjet tona, çuditëshin si e ringritëm ushtrinë aq shpejt, “çfarë aftësisht kanë ushtarakët shqiptarë që e ringritën ushtrinë me kaq dashuri e heroizëm”. Ne bëmë disa stërvitje në atë kohë për kalimin me pengesa ujore, bëmë edhe një stërvitje në Korçë, në Brigadën e Tankeve, habiteshin si ishte e mundur, me tanket që i kishin marrë fshatarët, që me vështirësi i mblodhëm... Mirëpo ishte çudi e madhe edhe për programin. Unë përgatita programin, fillimisht për një aktivitet futbollit, dhe drejtori operativ ishte shumë mosbesues, për mungesa të pajisjeve etj., gjithsesi unë këmbëngula. Fillova me një aktivitet futbollit, pastaj shtuam një aktivitet për qitje, vazhduam me mundjen, atletikën deri sa arritëm të bënim me dhjetëra aktivitete në rang ushtrie. Këto ishin shumë të guximshme për kohën dhe duhej patjetër të njiheshin disa koncepte, sepse kishte edhe mosbesim, duke filluar nga drejtori, të cilit i dukeshin shumë.

Ishte bërë një stërvitje në Laç dhe e gjithë Drejtoria Operative kishin shkuar aty, unë ndiqja kampionatin e futbollit në atë kohë dhe 5-garëshin ushtarak në Korçë. Në Korçë shkuan edhe rreth 200 veta, që duheshin sistemuar në vendin ku do të bëheshin aktivitetet: futbollit veç, 5-garëshi ushtarak veç, ndërsa notin e bëmë në Prespë. Unë nuk kisha qenë në Prespë, s’kishte ujë ku të bënim notin, noti ishte element i 5-garëshit. U nisëm me autokolonë të rregullt dhe i çuam në Prespë. Kur

hipëm në qafë, që dukej në njërin krah fusha e Korçës dhe në krahun tjetër dukej honi i Prespës pak me mjegull. Ishte një pamje magjike, u çuditëm me bukuritë që ka Shqipëria, aq sa një ushtar i cili ishte nga Vlora u shpreh: “O shef, por unë mendoja që vetëm Vlora ishte e bukur, por qenka e gjithë Shqipëria!”, - “Po ne prandaj ju sjellim nëpër aktivitete, që edhe stërviteni, por edhe të shihni se kemi Atdheun më të bukur!”, - i thashë. Dhe me të vërtetë, Atdhe më të bukur se i yni nuk ka. Unë kam parë botën nga sipër, që në vitin 1971, 1972 deri në 1980, kur ishte shumë e vështirë për të dalë jashtë shtetit. Por kur vinim në Shqipëri, s’kishte vend më të bukur se Shqipëria, ka qenë si e qëndisur, s’kishte tokë pa punuar, madje edhe sot duken gjurmët... Duhet të jemi krenar për këtë vend që kemi!

Edhe ne krenohemi me njerëz si ju, për vlerat dhe kontributet të cilat na kanë bërë krenarë dhe dinjitozë në botën skeptike, për vendin e vogël gjeografikisht, por të madh në vlerat që rrit!

Ju urojmë jetë të gjatë, shëndet e gjithë të mirat në familjen tuaj!

Faleminderit!

Më 21 shtator 1958, u krijua Brigada e Nëndetëseve, (BrND): ND e 1-rë, (Whiski 613 C, Stuhia), ND e 2-të, (Rrufeja), ND e 3-të, (Vetëtima), ND e 4-të, (Tufani).

Çlirimi i vendit nga pushtimi nazi-fashist, e gjeti Shqipërinë pa flotë detare luftarake. Edhe ato pak mjete të thjeshta e primitive, që kryenin detyra mbrojtje e patrullimi në vijën bregdetare, u shkatërruan nga lufta.

Në dhjetëvjeçarin e parë të pasluftës, me ndihmën e BS, aleati kryesor i Shqipërisë ato kohë, u hodhën bazat e para për krijimin e një flote luftarake me motoskafë me armatim të lehtë dhe më pas me disa mjete të vogla e të shpejta luftarake, që quheshin “Katër-Silurues”, pas tyre dhe disa “Dragamina”, me të cilat Shqipëria në ato kohë siguronte ruajtjen e kufijve detar të saj.

Shqipëria e vogël në hapësirën bregdetare, kishte vende shumë strategjike për të zotëruar jo vetëm kufijtë detar të saj, por për gjithë hapësirën që përfshin edhe detin Jon e më tej në Mesdhe. Dhe një nga këto pika strategjike ishte, Gjiri i Pashalimanit, një vend ideal strehimi, jo vetëm për ato pak anije luftarake që kishte Shqipëria ato kohë, por dhe për një flotë më të madhe e më moderne.

Kjo i tërhoqi vëmendjen aleatit të ngushtë që kishte Shqipëria në atë periudhë, Bashkimit Sovjetik. Në tetor të vitit 1957, erdhi për vizitë në Shqipëri, ish-ministri i Mbrojtjes i BS, Mareshali i shquar i luftës së Dytë Botërore, G. K. Zhukov, ku midis të tjerave, u vendos që gjiri strategjik i Pashalimanit të kthehej në një bazë të fuqishme luftarake detare jo vetëm për Shqipërinë, por edhe për aleatët e saj në vitet ’50 e ’60, të shekullit që shkoi, siç ishte “Traktati i Varshavës”, Aleanca Ushtarake e vendeve të lindjes komuniste.

Ishte një ëndërr për ushtrinë shqiptare, e veçanërisht për armën e marinës luftarake, ngritja e një flote të madhe e moderne, që nga fundi i viteve 50-të u bë realitet me ardhjen e mjeteve detare luftarake me përmasa të mëdha dhe së fundi grupi i nëndetëseve me bazën përkatëse, që i dhanë emrin, “Flota Luftarake Detare (FLD) e Shqipërisë”, me atë uniformën e bukur të marinarëve, me pelerinën ngjyrë deti mbi supe dhe shiritat e zinj në kapele shkruar me germa të mëdha, “Gjiri i Pashalimanit”, nga një strehëz e thjeshtë e mbrojtjes së anijeve peshkarexhë nga erërat e stuhishme detare, në vitet 1957-’58, u kthye shpejt në një port modern luftarak për ankorimin e mjeteve mbi dhe nën ujore të Flotës së Re Detare Shqiptare të porsa ngritur.

Madhësitinë e kësaj flote e plotësoi dhe ardhja e nëndetëseve në gushtin e vitit 1958, me lundrimin e tyre të gjatë nga baza e Kaliningradit në brigjet e Baltikut verior të BS, të udhëhequra nga baza e tyre lundruese, “Njemçinova”, që në Shqipëri mori emrin “Tomori”, e drejtuar nga Admirali rus Jorgorov, i cili vite më vonë në betejat politike ruso-shqiptare, u personifikua me personazhin e “Zheliznovit” në filmin shqiptar të viteve 60-të, “Ballë për Ballë”, të shkrimtarit Ismail Kadare.

Emra të argjendtë, “Flota Luftarake Detare”

Kapiteni i Rangut të Parë, Xhemal Shani, që u bë komandant i Brigadës së Nëndetëseve, si dhe komandantët Dashmir Ohri, Spiro Kote, Shyqyri Çukaj dhe Beqir Gërbi.

Teknika e re dhe e vështirë për efektivat shqiptarë, u përvetësua në një kohë rekord, në saje të vendosmërisë e përkushtimit, duke marrë në dorëzim postet dhe mjetet luftarake, që kohë pas kohe realizuan stërvitje me nivel të lartë luftarak. Një shembull të tillë tregoi ekuipazhi i nëndetëses së dytë të Brigadës së Nëndetëseve, me

Historia 66 - vjeçare e nëndetëseve shqiptare

lundrimin e parë të saj të gjatë e të vështirë prej 21 ditësh në thellësi të ujërave të Adriatikut, Jonit dhe deri në Mesdhe. Ishte një stërvitje e vështirë për faktin, se i gjithë lundrimi dhe fazat e stërvitjes prej 21 ditësh u zhvilluan nën ujë me nivele të ndryshme thellësie, pa dalë në sipërfaqen e ujit. Nëndetësja drejtohej nga Komandanti, toger Shezai Kasa, zëvendëskomandanti, toger Skënder Doçi, inxhinieri mekanik, toger Korab Mejdan i detarë të tjerë.

Ky lundrim u realizua në korrik të vitit 1959, pothuaj një vit pas ardhjes së kësaj teknike të re për flotën tonë luftarake. Lundrimi ishte i detyrueshëm për t’u realizuar në thellësi të ujërave detare, për shkak jo vetëm të kërkesave të stërvitjes në kushte lufte të vështirësive maksimale, por dhe të situatës që përjetonte vendi ynë në atmosferën e “luftës së ftohtë”, që zhvillohej midis dy kampeve kundërshtarë dhe kur Flota e 6-të Amerikane ishte e pranishme në ujërat e Detit Mesdhe.

Brigada e nëndetëseve përbënte atë kohë armën dhe teknikën më moderne të Flotës sonë Luftarake Detare dhe kjo detyrë sa e rëndë dhe e vështirë, kërkonte angazhim e sakrifica maksimale, për të cilat ekuipazhet përkatëse me komandantët e tyre në krye, i realizuan me sukses. U shquan mjaft nga këta kuadro drejtues të arsimuar në shkollat ushtarake detare në Baku, Sevastopol dhe Shën Petërsburg të BS. Të tillë ishin: Xhemal Shani, Stavri Çika, Dashmir Ohri,

Muharrem Lulolli, Shezai Kasa, Spiro Kote, Shyqyri Çuko, Beqir Gërbi, Skënder Doçi, Aleko Pojani, Petrit Myftiu e shumë të tjerë. Flota Luftarake Detare, përveç brigadës së nëndetëseve në Portin e Pashalimanit, me bazën lundruese të përmasave të mëdha, “Tomori”, me Komandant Stavri Çika, kishte dhe brigadën e anijeve luftarake mbiujëse të ishullit të Sazanit, me “Gjuajtësit luftarak”, “Dragaminat” dhe “Katër-Siluruesit” e shpejtësisë së lartë, po ashtu dhe detashmenti i anijeve ndihmëse mbiujëse siç ishin: anija e “Dragës”, që thelloi portin e Pashalimanit me komandant Izet Velçani, anija e “Çmagnetizueses”, që shkarkonte nëndetëset dhe anijet e tjera luftarake nga ngarkesat elektriko-magnetike kundër fushave të minave detare, me komandant Xhevit Selimullari, anija cisternë, që furnizonte anijet luftarake me ujë e karburant me emrin, “Linda”, “Rimorkiatori” me fuqi të madhe tërheqëse, me komandant detarin e vjetër, Dulla, anijet e vogla “Hidrografike”, “Palombarja” me grupin e palombarëve, e shumë e shumë anije të tjera ndihmëse. E gjithë ajo flotë luftarake, ishte një garanci për ruajtjen e kufijve detar të Shqipërisë, sigurisht e mbështetur dhe nga një artileri e fuqishme bregdetare e instaluar në pikat më dominante të bregdetit, në ato kushte izolimi e rrethimi që përjetonte Shqipëria komuniste, shto këtu dhe klimën e nderë të presionit që krijonte “lufta e ftohtë” midis dy kampeve rivale botërore.

Anija “Oriku”, mbi një dekadë në ujërat detare Erëra të mbara dhe mirënjohje efektivit të anijes “Oriku”!

Anija “Oriku”, e cila u prodhua në kantierin e ndërtimit të anijeve Pashaliman, u ul në ujë për herë të parë në datën 13 shtator 2011.

Pas kompletimit të anijes me pajisjet dhe materialet e nevojshme të përfundimit të punimeve dhe testimit në lundrim, anija “Oriku” u mor në dorëzim, duke u bërë anija më e re e Forcës Detare, më 24 shkurt 2012.

Anija “Oriku” ishte e para anije që në nëntor të vitit 2016 lundroi jashtë ujërave të Republikës së Shqipërisë, duke dhënë kontribut në aktivitetin e NATO-s “Sea Guardian” dhe aktualisht po realizon misionin e saj të 9-të në detin Egje.

Në realizimin e këtyre misioneve janë angazhuar 189 efektivë të Forcës Detare, duke u vlerësuar nga autoritetet tona dhe të Aleancës (MARCOM dhe SHAPE) për përkushtimin dhe profesionalizmin e treguar në dhënien e ndihmës për emigrantët

të cilët rrezikojnë jetët e tyre për të hyrë në kufijtë e BE.

Gjithashtu anija “Oriku” ka marrë pjesë në shumë stërvitje të përbashkëta dhe me vendet anëtare të NATO-s jashtë ujërave territoriale të Shqipërisë.

Vlen të përmendet pjesëmarrja e anijes “Oriku” në një nga stërvitjet më të mëdha shumëkombëshe “Defender Europe 21”.

Duke i uruar në vijim erëra të mbara dhe mirënjohje të veçantë efektivit të anijes “Oriku”, të cilët në çdo situatë apo kushte të vështira kanë realizuar me sukses çdo mision të caktuar.

KOLONEL HYSNI GJERGJI

Në vitin 2023, Vladimir Putin prezantoi raketën hipersonike “Zircon”, e cila fluturon me shpejtësi 9800 km në orë, mund të mbajë mbushje bërthamore dhe mund të lëshohet nga satelitët dhe të godasë kudo në botë në më pak se 30 minuta. Besohet se kjo është e vetmja armë e këtij lloji në botë dhe Putin ka paralajmëruar se perëndimi nuk ka asnjë mjet për ta ndaluar atë. “Ajo është si një meteor, si një lësh zjarri”, - tha Putin në 2018-ën, kur nisi krijimi i kësaj arme. Frika globale për përdorimin e armëve bërthamore është rritur muajt e fundit ndërsa shumë luftëra kanë shpërthyer në planetin tonë tokë. Pushtimi i plotë i Ukrainës ka çuar në konfrontimin më serioz midis Moskës dhe Perëndimit që nga kriza e raketave kubane të vitit 1962, ku si pasojë, arkitektura e kontrollit të armëve pas Luftës së Ftohtë është shkatërruar.

Krijimi dhe përdorimi i bombës bërthamore në hapësirë, nuk është i lehtë, por jo i pamundur. Armët bërthamore janë shpërthyer në hapësirë edhe më parë, si nga Bashkimi Sovjetik ashtu edhe nga SHBA-të, gjatë ditëve të para të luftës së Ftohtës. Më i madhi u bë nga SHBA-të, në vitin 1962. Pas një sërë testesh të dështuara, eksperimenti në “Starfish Prime”, duke nisur armë bërthamore 1,45 megaton në një lartësi prej rreth 450 kilometrash (rreth 280 milje) mbi nivelin e detit. Shpërthimi krijoi një impuls elektromagnetik dhe rrezatim të zgjatur që shkatërruan përfundimisht tetë nga 24 satelitët që ishin atëherë në orbitë, duke përfshirë një pronësi të Mbretërisë së Bashkuar. Disa dhe shkencëtarë të hapësirës mendojnë se zhvillimi rus i një arme anti-satelitore që bartet në një satelit me energji bërthamore, e cila përdor një reaktor të vogël për të gjeneruar energji elektrike në bord, është një skenar më i mundshëm dhe i rrezikshëm. Kjo është për shkak të faktit se si NASA ashtu edhe Agjencia Hapësinore e Rusisë “Roscosmos”, kanë prodhuar energjinë bërthamore për sistemet hapësinore në të kaluarën.

Burimet nga shkencëtarët e hapësirës e karakterizuan armën e re si një satelit me energji bërthamore që mban një armë të luftës elektronike, e cila është një krijesë shumë e ndryshme nga sateliti që mbart armë bërthamore, por akoma është e paqartë se cila nga këto dy variante është i saktë. Zëdhënësi John Kirby, konfirmoi se “lidhur me një armë anti-satelitore që Rusia po zhvillon, se nuk është një armë aktive e përfunduar por nuk ka garanci për sigurinë e askujt”. Moska, në mënyrë të parashikueshme si gjithmonë, ka bërë një mohim të plotë. Çdo lloj anti-sateliti rus në orbitë do të ishte një gjë e keqe, por një armë bërthamore në hapësirë është më i rrezikshëm se sa një satelit me energji bërthamore që mban një kartë shkatërruese të luftës elektronike (EW). Sot ka rreth 7000 satelitë aktivë në orbitë, si dhe 10 astronautë dhe shkencëtarë të hapësirës, që jetojnë në bordin e Stacionit Ndërkombëtar Hapësinor dhe në stacionin “Tiangong”. Kështu, një shpërthim bërthamor në orbitë do të krijojë shumë dëme dhe viktima, duke përfshirë, me siguri asetet e vetë Rusisë. Përveç kësaj do të ketë efekte të menjëhershme dhe afatgjata pa dallim në mjedisin hapësinor, që do të thotë se, të gjithë përfshihen nga kjo pasojë. Traktati i Hapësirës së Jashtme të vitit 1967, në të cilin palët si Rusia dhe SHBA-të, u krijua nga Kombet e vendosur për të ndaluar armët bërthamore në hapësirë. Disa shkencëtarë dhe ekspertë të sigurisë hapësinore thonë se Rusisë nuk i intereson kjo, sepse aftësitë e saj hapësinore po pakësohen, kështu që ajo ka një kapacitet më të vogël në konkurrencën hapësinore. Disa mënyra të dritave (duke pasur parasysh legale) për të efekteve më të larta në mjedisin hapësinor të armëve shkatërruese dhe bombave të pista. Nuk ka nevojë të vendosim armë bërthamore në orbitë. Mbajtja e armëve bërthamore në Tokë është më pak e kushtueshme, më fleksibël në funksionim, më e lehtë për t’u bërë dhe mirëmbajtur etj. Shpërthimi i armëve bërthamore është gjithashtu i ndaluar me traktat që nga viti 1963, jo se do të ndalonte Rusinë ta bënte atë, por se SHBA-të dhe BRSS, ranë në marrëveshje me këtë ndalim shumë kohë më parë dhe i qëndruan asaj për gjithë këto vite. Kjo ndodh sepse shpërthimi nuklear, në ndryshim ka efekte të padëshirueshme që prek të gjithë satelitët pa dallim. Rusia në vitet 1970 lëshoi një seri satelitësh zbulues detarë, të quajtur RORSAT me një reaktor të vogël. Në raste aksidentale, një nga ato u përplas në Territoret Veriperëndimore të Kanadasë në vitin 1978, duke mbetur

“LUFTA E YJEVE”, kërcënim i vjetër me aktorë të rinj

mbeturina radioaktive dhe rrezikuar seriozisht jetën e gjallë për një rreze me shumë kilometra. OKB-ja ka miratuar parime në lidhje me këto gjëra, të cilat janë burime në fokus të jashtme, të cilat janë në sigurinë dhe përdorimet paqësore. Natyrisht për çdo pajisje në hapësirë është i pajisur me sigurinë, dhe kur kjo kombinohet me një aftësi dhe qëllime ushtarake, shtohen mundësitë dhe frika se mund të përdoren si armë bërthamore.

Një burim energjie bërthamore mund të përdoret për të operuar në një numër ngarkesash të afta për të çaktivizuar satelitët. Një burim energjie bërthamore mund të përdoret për shumë funksione, si fuqizimi i bllokuesve të radio-frekuencës për të bllokuar sinjalet, ose një burim energjie me mikrovalë me fuqi të lartë që potencialisht mund të dëmtojë qarqet në një satelit. Satelit i luftës elektronik EW ka ekzistuar si një teknologji të tillë, siç dokumentohet në një artikull të vitit 2019 në “The Space Review”.

Testet anti-satelitore ruse dhe kineze janë përgjegjëse për “pothuajse 20 për qind” të paralajmërimeve për dy objekte hapësinore të cilët kishin të ngjarë të përplasen, në vitin 2022. Ka kohë që spekulohet në media se SHBA-ja ka sisteme në hapësirë të aftë për të bllokuar, ndërhyrë ose marrë informacione nga asetet hapësinore të kombeve të tjera. Duke pasur parasysh ndjeshmëritë rreth temave, ishte befasuese të shihje aftësitë “sulmuese të hapësirës” pranë fotografive të paralajmërimit të raketave në “rrjete” për gazetarët, të mbajtur më 10 mars 2024.

Është alarmante vetoja e Rusisë, e 24 prillit 2024, ndaj një rezolute të Këshillit të Sigurimit të OKB-së për të riafirmuar pengesat e Traktatit të Hapësirës së Jashtme, të vitit 1967, për armët e dëmtimit në masë (WMD) në hapësirat e krijuara nga SHBA-të dhe Japonia. Rezoluta SHBA-Japoni shënoi herën e parë, e cila është shumë e vendosur para KS-së, megjithatë debati ka dekada që zhvillohet në organet e tjera të OKB-së. Këshilltari i sigurisë kombëtare Jake Sullivan, më 2 prill 224, lëshoi një deklaratë se administrata Biden po ndjek kërcënimet bërthamore të Rusisë dhe është duke vendosur pikëpyetje në lidhje me arsyetimin e Moskës. Më 1 maj 2024, Ndihmës Sekretari i Mbrojtjes për Politikën Hapësinore, në një dëshmi në Komitetin e Shërbimeve

të Armatosura të Dhomës së Përfaqësuesve dyfishoi akuzën: Rusia po zhvillon një aftësi shqetësuese kundër satelitëve në lidhje me një satelit të ri që mban një pajisje bërthamore.

Kjo aftësi mund të jetë një për të gjithë satelitët e vendosur nga vende dhe kompani anëmbanë globit, si dhe për shërbimet e komunikimit, shërbimet shkencore, meteorologjike, bujqësore, komerciale dhe kombëtare, nga të cilat varem të gjithë.

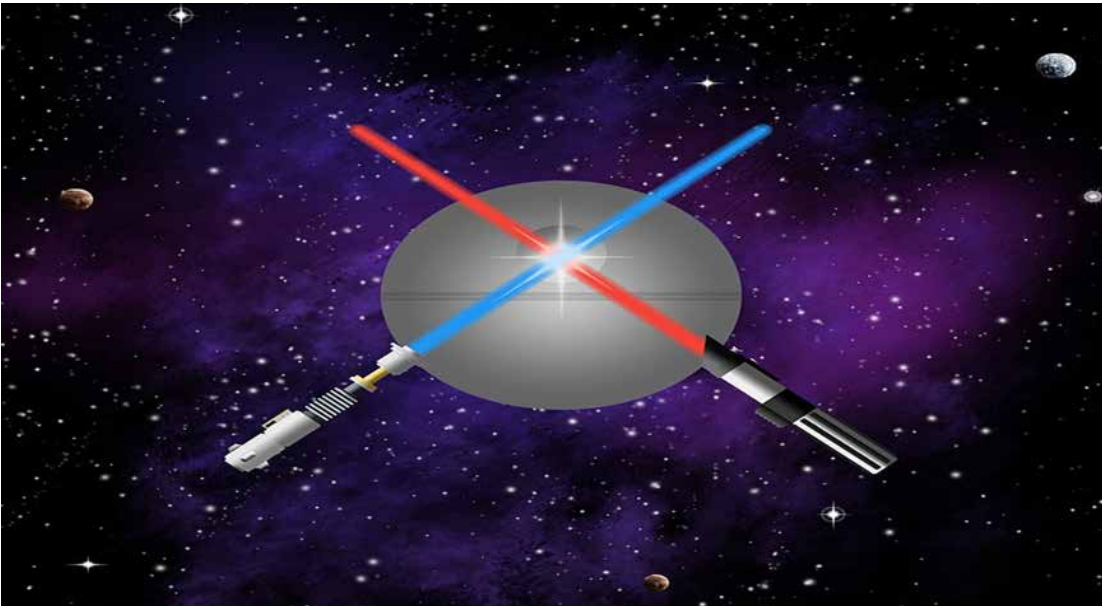
Analistët vlerësojnë se shfaqen elementë në një vend të caktuar në orbitë, që bëjnë orbitën e poshtme të Tokës të papërdorshme për një kohë të gjatë.

Samson shpjegoi se takimi i 6 majit 2024 “do të jetë një debat për iniciativën e vetos mbi rezolutën e vendosur në SHBA/Japoni”, - thotë në një rezolutë të OKB-së të prillit 2023, që lejon një debat të tillë 10 ditë pas një vetoje. Komanda Hapësinore e SHBA-së i ka kërkuar Kongresit 1.2 miliardë dollarë në vitin fiskal 2025 financim, për ata që nuk janë të përfshirë ose nuk mbështesin klientët në zyrën e Departamentit të Mbrojtjes. Tre artikuj të veçantë në listën e dëshirave janë: Operacioni i Ndërgjegjësimit të Situatës Hapësinore, me një total prej gati 244 milionë dollarësh. Doktrina Hapësinore e botuar në janar 2022, si një dokument diskutimi, përkufizon “sulme hapësinore” ato që shënjestrojnë aftësitë hapësinore të një operimi, duke përdorur pajisje të kthyeshme dhe të pakthyeshme.

Kontrolli i zonave përfshin kontrollin e sulmeve të hapësirës dhe veprimet të mbrojtjes së zonave për të mbrojtur lirinë dhe veprimet në hapësirë, për të mposhtur veprimet për ndërhyrjen e sistemeve amerikane hapësinore të aleatëve. Kontrolli i përdorimit të një game të gjerë opsionesh të qëndrueshëm për t’u përdorur të hapësirave. Kontrolli i hapësirës kontribuon në parandalimin, duke përdorur një sërë masash për sigurinë e hapësirës: atribuiimi i sulmeve të armikut.

Mbrojtja hapësinore është një mision, si dhe mbrojtja ajrore, e cila integron operacionet sulmuese dhe mbrojtëse për të arritur dhe mbajtur kontrollin dhe mbrojtjen e vendosur brenda dhe përtej zonave. Këto operacione mund të kryhen në nivelet taktike, operacionale dhe strategjike në të gjitha fushat. Konstelacionet e drejtpërdrejta të Agjencisë së Zhvillimit të Hapësirës për transmetimin e të dhënave dhe paralajmërimin/gjurmimin e raketave të funksioneve të përgjithshme dhe bëjnë shërbimet për komandantët në bazë të fondit të vitit 2025. Deri në fundin e vitit 2025, SHBA-ja do të ketë 126 satelitë “Starlink”, nga 16 që janë funksionale në orbitë do të përfundojnë lëshimin në 2027. Deri në vitin 2030 disa do të kenë një mjedis transmetimi të aksesueshëm globalisht.

Ushtria amerikane ka negociuar me komunitetin e inteligjencës IC dhe Forcën Hapësinore për çështjen se si të sigurohen që të dhënat e inteligjencës, vëzhgimit ajror dhe rikonicionit ISR, të bëhen të vlerësueshme dhe të përdorshëm për operatorët tokësorë në kohën e duhur. A jemi kthyer tek lufta e yjeve? Unë besoj se po, por marrëveshja MAD (mutual assured destroying), që do të thotë vdekje e sigurt e dy palëve, do të jetë përsëri logjika dhe frika e posedueseve që të mos i përdorin, as në hapësirë me gjithë kërcënimet e Putin-it përgjatë vitit 2024.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Më intrigojnë shpesh botime librash me përmbajtje të një realiteti të papranueshëm me natyrën time, pak skeptike ndaj asaj që shoh dhe përjetoj në përditshmëri, ku e përbashkëta e fantazisë letrare dhe realitetit qëndron tek fakti se gratë nuk e vlerësojnë sa duhet potencialin e tyre profesionale.

Ndihet të dobëta përballë presionit të seksit të kundërt, për më tepër përballë ‘shefit’ të tyre. Atëherë një pjesë e tyre zgjedhin rrugë dominancë dhe praktika aspak të hijshme, të gjitha sjelljet e kanë një qëllim... Por unë nuk dua të qëndroj tek qëllimi, por tek mjeti për të ndërgjegjësuar cilëndo prej nesh të ndihet e denjë dhe e vlerësuar për potencialin që disponon.

1) Vajza, mësoni se në rrugëtimin tuaj, një nga gjërat më të rëndësishme është të besoni se gabimet që ju rrezikojnë karrierën apo potencialin tuaj profesional, nuk ndodhin se ju jeni të paafta, ndoshta të tjerët kërkojnë që ju të mendoni kështu për veten. Ju thjesht keni vepruar sipas mënyrës që e keni konsideruar më të mirën për t’u socializuar dhe për të qenë pjesë e një mjedisi shoqëror.

2) Në vajzëri, askush nuk na ka treguar se të veprosh ndryshe nga tradita është një zgjedhje, dhe për këtë arsye se bëjmë dot. Ndonjëherë ndoshta na mungon kuraja për të vepruar ndryshe, ndonjëherë na duket sikur gjendemi përballë alternativash të varfra dhe nuk kemi shumë mundësi zgjedhjeje, ose në raste të tjera, rrezikojmë, duke përvetësuar modele sjelljesh të grave të tjera. Shpesh vajzat nuk shkëputen dot nga ato që kanë mësuar në fëmijërinë tradicionale, edhe pse shpesh e dinë mirë që kjo i lë shumë prapa. Për këtë arsye ndodh që ne femrat nuk arrijmë të shohim përtej kufijve tradicionalë, të cilët na kanë kufizuar parametrat e ndikimit tonë në fushën ku veprojmë.

Kjo përbën rrezik dhe konsiderohet si kalim i caqeve të lejuara, apo si një mënyrë mashkullore e të vepruarit.

3) Jo rrallë herë kemi dëgjuar të thuhet për një femër: sillet si burrë. Në fund të fundit duket sikur është e lehtë të jetosh sipas mënyrave të mirë pranuar në shoqëri, edhe pse ato mund të jenë jashtë temperamentit tonë, dhe për këtë i drejtohem kompromisit si një arsye për të jetuar ‘mirë’. Por ky është thjesht iluzion, sepse është një jetë e kufizuar nga të tjerët, me rregulla loje të diktuar, një jetë e mbushur me limite, që nga gjërat më të vogla e në dukje të parëndësishme.

Çfarë do të thotë të jetosh më shumë si vajzë se sa si grua?

Kur je rritur dhe sillesh ende më shumë si vajzë se sa si grua, do të thotë që je pjekur fizikisht, por jo emocionalisht. Për momentin mund të na duket sikur na lehtëson, ndërsa jetojmë në këtë botë dilemash të pafundme, por e vërteta është se nuk na lejon të ushtrojmë plotësisht kontroll në fatin e jetës sonë. Shpeshherë ndihemi bosh, sepse nuk po mundemi të respektojmë raportet kohë - moshë, dhe as limitet në raportet e ndërtuara brenda formateve institucionale. Dhe e gjitha kjo për shkak të vakumit të formimit akademik, i cili shpesh degradon deri në një narcizëm delirant, gati patologjik dhe atëherë humbasim kontrollin mbi veten dhe vlerat me të cilat kemi ardhur deri në këtë moment, i cili rrugëtimin na e kthen në një cikël...

Sipas Sokratit, “të jesh i lartësuar moralisht lidhet ngushtë me dijen. Vetëm dija e vërtetë të çon në veprime të drejta”. Sipas tij, “thelbi i të qenit i moralshëm është të njohësh të mirën. Dija ndikon në vullnetin e njeriut. Asnjë njeri nuk bën keq me vetëdije. E keqja buron nga mungesa e dijes. Ashtu siç mësohet dija, mësohet edhe morali”. Sipas Sokratit, “moralit dhe lumturia janë e njëjta gjë”.

Për shoqërinë tonë, që duket sikur është e mpirë nga eksperimentet sociale i “fenomeneve të reja” të jetës, nga

‘Vajzat e mira nuk marrin zyrën në qoshe’

“THELBI I TË QENIT I MORALSHËM ËSHTË TË NJOHËSH TË MIRËN. DIJA NDIKON NË VULLNETIN E NJERIUT. ASNJË NJERI NUK BËN KEQ ME VETËDIJE. E KEQJA BURON NGA MUNGESA E DIJES. ASHTU SIÇ MËSOHET DIJA, MËSOHET EDHE MORALI”

komplikimet e natyrshme dhe turbulencat e papërballueshme që po sjell me tepri, në mënyrë të paparashikuar zhvillimet e modernitetit të jetës sociale, po kthehen në trende pa ‘rregulla loje’, duke përbaltur dinjitetin personal, institucional, dhe atë të një shoqërie të tërë.

Nuk duhet heshtur, kur në mënyrë të “rregullt” dhe sistematike, në shoqëri shtohen njerëzit, veçanërisht të rinjtë, që janë bërë protagonistë evidentë të shumë veprimeve amorale, që në një farë mënyre kanë një peshë të madhe sociale dhe që thelbësisht po dëmtojnë, degradojnë dhe deformojnë kulturën e bashkëjetesës sociale. Shoqërisë tonë po i “shqepen tegelat” sociale ngaqë po shtohen njerëzit ekscentrikë, asocialë, me deformacione të thella të moralit dhe karakterit.

Është i vështirë procesi i formimit dhe edukimit të njerëzve. Por

nuk ka rrugë tjetër të frenimit të procesit të “degradimit moral” të shoqërisë, përveç rrugës së ndikimit përmes sistemit të ngulitur të vlerave të sjelljes.

‘Vajzat e mira nuk marrin zyrën në qoshe’, nëse shkallët e jetës së tyre i kanë ngjitur një nga një, me dinjitetin dhe vlerat morale të një qytetareje që ka investuar fort në formimin e saj si intelektuale dhe profesioniste.

‘Vajzat e mira nuk marrin zyrën në qoshe’, sepse ato mund të përballen me cilindo epror për të dhënë mendim dhe për të marrë vendim. Të kesh respekt për veten dhe të sfidosh ‘kundërshtarin’ me forcën e argumentit është ajo që duhet të trumbetojmë sot.

Vajzat e mira qëndrojnë përballë çdo situatë, ato bien por kurrë nuk vriten, ngrihen më të forta dhe marrin stafetën!

NATO rithekson mbështetjen e saj të plotë për përpjekjet e BE-së në Kosovë

Ndihmës Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s për Operacionet, Tom Goffus, iu bashkua z. Stefano Tomat, Komandant i Operacioneve Civile në Shërbimin e Veprimit të Jashtëm të Bashkimit Evropian, në takime të veçanta me kryenegociatorët e Beogradit dhe Prishtinës. Takimet u zhvilluan në margjinat e Dialogut të ndërmjetësuar nga BE-ja të organizuar nga Përfaqësuesi Special i BE-së për dialogun Beograd-Prishtinë dhe çështje të tjera të Ballkanit Perëndimor, z. Miroslav Lajčak.

Ndihmës Sekretari i Përgjithshëm për Operacione diskutoi situatën e sigurisë në Kosovë dhe adresoi shqetësimet e sigurisë në lidhje me hapjen e mundshme për trafikun rrugor të urës së lumit Ibër në Mitrovicë. Z. Goffus theksoi nevojën për një zgjidhje gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme. Ai vuri në dukje se “vendimet duhet të merren përmes dialogut, në koordinim në kohë dhe efektiv me Komunitetin Ndërkombëtar dhe në mënyrë që të mos rrezikohet siguria e komuniteteve lokale apo e trupave të NATO-s”. Ai shtoi se “misioni i KFOR-it, i udhëhequr nga NATO është i detyruar nga mandati i tij i OKB-së për të adresuar çdo shqetësim të sigurisë dhe për të siguruar një mjedis të sigurt”. KFOR-i mban prezencën e tij fikse në urë dhe vazhdon të kryejë patrullime të rregullta në zonat përreth.

Z. Goffus përsëriti mbështetjen e plotë të NATO-s për dialogun e lehtësuar nga BE-ja për normalizimin e marrëdhënieve ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës. Kjo është korniza për të zgjidhur çështjet e pazgjidhura dhe për të arritur zgjidhje që respektojnë të drejtat e të gjitha komuniteteve, e cila është kyçe për sigurinë e qëndrueshme në Kosovë dhe për stabilitetin në të gjithë Ballkanin Perëndimor.

KFOR-i vazhdon të zbatojë mandatin e tij – bazuar në Rezolutën 1244 të Këshillit të Sigurimit të OKB-së të vitit 1999 – për të kontribuar në një mjedis të sigurt për të gjithë njerëzit dhe komunitetet që jetojnë në Kosovë dhe lirinë e lëvizjes, në çdo kohë dhe në mënyrë të paanshme. KFOR-i dhe misioni i BE-së për Sundimin e Ligjit (EULEX) mbajnë koordinim të ngushtë, në rolet e tyre përkatëse si reagues të sigurisë.

NATO ka një bashkëpunim afatgjatë me Bashkimin Evropian dhe do të vazhdojë të bashkëpunojë ngushtë në mbështetje të stabilitetit rajonal.

Roli i NATO-s në Kosovë

KFOR-i u vendos në Kosovë më 12 qershor 1999, pas një fushate ajrore 78-ditore. Kjo fushatë ajrore u nis nga Aleanca, në mars 1999, për të ndaluar dhe kthyer katastrofën humanitare që po shpalojë atëherë.

KFOR-i e merr mandatin e tij nga Rezoluta 1244 e Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara (RKSOKB), e datës 10 qershor 1999, dhe nga Marrëveshja Ushtarake-Teknike ndërmjet NATO-s dhe qeverive të Republikës Federale të Jugosllavisë dhe Republikës së Serbisë. KFOR-i vepron sipas Kapitullit VII të Kartës së OKB-së dhe, si i tillë, është një operacion për zbatimin e paqes.

Sot, KFOR-i përbëhet nga afërsisht 4 500 trupa të ofruara nga 27 vende aleate dhe partnere. Ai vazhdon të ndihmojë në ruajtjen e një mjedisi të sigurt dhe lirinë e lëvizjes për të gjithë njerëzit dhe komunitetet në Kosovë, sipas mandatit të tij, i cili është: të frenojë armiqësinë dhe kërcënimet e reja kundër Kosovës nga forcat jugosllave dhe serbe; të krijojë një mjedis të sigurt dhe të sigurojë sigurinë dhe rendin publik; çmilitarizimi i Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës; të mbështesë përpjekjet ndërkombëtare humanitare; dhe të koordinojë dhe mbështesin praninë civile ndërkombëtare.

Me kalimin e kohës, me përmirësimin e situatës së sigurisë, NATO-ja ka përshtatur gradualisht pozicionin e forcës së KFOR-it drejt një force më të vogël dhe më fleksibël me më pak detyra statike. Të gjitha rregullimet në pozicionin e forcës së KFOR-it vendosen nga Këshilli i Atlantikut të Veriut ndërsa situata e sigurisë në terren evoluon. KFOR-i po ashtu është duke bashkëpunuar dhe koordinuar me Kombet e Bashkuara (OKB), Bashkimin Evropian (BE) dhe aktorë të tjerë ndërkombëtarë për të mbështetur zhvillimin e një Kosove të qëndrueshme, demokratike, multietnike dhe paqësore.

Detyrat e KFOR-it

Detyrat fillestare: Detyrat e KFOR-it kanë përfshirë dhe, në disa raste, ende përfshijnë: ndihmë për kthimin ose zhvendosjen e personave të zhvendosur dhe refugjatëve; rindërtim dhe çminim; ndihmë mjekësore; siguria dhe rendi publik; mbrojtja e vendeve patrimoniale; siguria kufitare; ndalimi i kontrabandës së armëve ndërkufitare; zbatimin e një programi për amnisti të armëve, municioneve dhe eksplozivëve në mbarë Kosovën; shkatërrimi i armëve; dhe mbështetje për themelimin e institucioneve civile, ligjit dhe rendit, sistemit gjyqësor dhe penal, procesit zgjedhor dhe aspekteve të tjera të jetës politike, ekonomike dhe sociale të Kosovës.

Vëmendje e veçantë vazhdon t'i kushtohet mbrojtjes së minoriteteve. Kjo përfshin patrulla të rregullta pranë enklavave të minoriteteve, pika kontrolli, përcjellje për grupet e pakicave, mbrojtjen e vendeve të trashëgimisë si manastiret dhe donacionet, duke përfshirë ushqime, rroba dhe mjete shkollore.

Detyra shtesë: Më 12 qershor 2008, NATO ra dakord të fillojë zbatimin e detyrave shtesë në Kosovë në koordinim me autoritetet përkatëse vendore dhe ndërkombëtare. Ai ndihmoi në largimin e Trupave Mbrojtëse të Kosovës (TMK) dhe në themelimin e Forcës

së Sigurisë së Kosovës (FSK), si dhe një strukturë civile për të mbikëqyrur FSK-në. NATO mbikëqyri ngritjen dhe trajnimin e një FSK-je multietnike, profesionale dhe të kontrolluar nga civilët. FSK-ja është një forcë vullnetare e armatosur lehtë. Ajo ka përgjegjësinë kryesore për detyrat e sigurisë që nuk janë të përshtatshme për policinë si reagimi ndaj emergjencave, asgjësimi i mjeteve shpërthyes, menaxhimi i materialit të rrezikshëm, shuarja e zjarrit dhe mbrojtja civile. Forca totale e FSK-së është e mandatuar për maksimum prej 2500 personel aktiv dhe 800 rezervistë.

Komanda dhe struktura e KFOR-it

Një Komandë Rajonale (RC) është një njësi ushtarake në nivelin e një regjimenti të përbërë nga dy batalione. Njëri është një batalion manovrash që është shumë i lëvizshëm, fleksibël dhe i vendosur me shpejtësi në pikat e mundshme problematike në mbarë Kosovën. Batalioni i dytë është një njësi jo-kinetike që është përgjegjëse për monitorimin dhe ndërlidhjen me aktorët civilë lokalë (p.sh. komunat, institucionet, grupet etnike) përmes Ekipeve të Monitorimit Ndërlidhës (LMT). Aktualisht ekzistojnë dy RC: HQ RC East, i vendosur në kampin Bondsteel, afër Ferizajt; Shtabi RC West, i vendosur në Camp Villaggio Italia në Pejë/Pejë.

Shtabi i KFOR-it vazhdon të jetë i vendosur në Camp Film City, Prishtinë. Përveç trupave të KFOR-it në Kosovë, NATO vazhdon të mbajë forca rezervë të gatshme për t'u vendosur nëse është e nevojshme. KFOR-i është nën një zinxhir të vetëm komandues, nën autoritetin e Komandantit të KFOR-it (COMKFOR). COMKFOR raporton te Komandanti i Komandës së Forcave të Përbashkëta në Napoli (COM JFCN), Itali. Komandanti aktual i KFOR-it është Gjeneral Major Özkan Ulutaş (Ushtria Turke). Ai mori komandën e Forcës së Kosovës, më 10 tetor 2023.

Evoluimi i rolit të NATO-s në Kosovë

Rezoluta 1244 u miratua më 10 qershor 1999 dhe më 12 qershor elementët e parë të Forcës së Kosovës të udhëhequr nga NATO, ose KFOR, hynë në Kosovë. Deri më 20 qershor, tërheqja e forcave serbe kishte përfunduar.

KFOR-i fillimisht përbëhej nga rreth 50 000 burra dhe gra nga vendet anëtare të NATO-s, vendet partnere dhe vende të tjera jo anëtare të NATO-s nën komandën dhe kontrollin e unifikuar. Në fillim të vitit 2002, KFOR-i u reduktua në rreth 39 000 trupa. Mjedisi i përmirësuar i sigurisë i mundësoi NATO-s të reduktojë nivelet e trupave të KFOR-it në 26 000 deri në qershor 2003, pastaj në 17 500 deri në fund të 2003.

Një situatë e përmirësuar e sigurisë

Në vitet pas vitit 2003, situata e sigurisë vazhdoi të përmirësohej në mënyrë të qëndrueshme. Si rezultat, më 11-12 qershor 2009, Ministrat e Mbrojtjes të NATO-s vendosën të rregullojnë gradualisht qëndrimin e forcës së KFOR-it drejt një pranie parandaluese, e krijuar për të dekurajuar çdo armiqësi të mëtejshme. Në takimin e tyre jozyrtar në Stamboll më 3-4 shkurt 2010, Ministrat e Mbrojtjes të NATO-s u informuan nga Autoritetet Ushtarake të NATO-s se KFOR-i kishte arritur me sukses të ashtuquajturën Porta 1 në kalimin e tij në një prani parandaluese, duke zvogëluar numrin e trupave në terren. Në rreth 10200. Lëvizja në Portën 2, duke lejuar një total prej rreth 5 000 trupash, u rekomandua nga Autoritetet Ushtarake të NATO-s dhe u autorizua nga Këshilli i Atlantikut të Veriut, më 29 tetor 2010. Porta 2 u deklarua më 28 shkurt 2011. Çdo vendim për rregullimin e mëtejshëm të gjurmës së KFOR-it në Kosovë kërkon miratimin e Këshillit të Atlantikut të Veriut.

Në një zhvillim të veçantë, përmirësimi i situatës së sigurisë në terren në Kosovë gjithashtu i lejoi NATO-s të vazhdojë me zbatimin e të ashtuquajturit procesi i çrregullimit: transferimi gradual i sigurisë për objektet e trashëgimisë fetare dhe kulturore nën mbrojtjen e KFOR-it në përgjegjësinë e Policisë së Kosovës. Deri

në fund të vitit 2013, KFOR-i kishte zbërthyer tetë prona me status të posaçëm të caktuar: Monumentin e Gazimestanit, Manastirin e Graçanicës, Manastirin e Zoçishtit, Manastirin e Budisavcit, Manastirin e Goricit, vendin e Kryeengjëllit, Manastirin e Devçit dhe Patriarkanën e Pejës. Vetëm një vend i caktuar – Manastiri i Deçanit – aktualisht mbetet nën mbrojtjen fikse të KFOR-it.

Mbështetje për ngritjen e kapaciteteve

Përveç detyrave të caktuara për KFOR-in, NATO zhvillon edhe iniciativë për ngritjen e kapaciteteve me organizatat e sigurisë në Kosovë. Këto aktivitete drejtohen nga Ekipi Këshillues dhe Ndërlidhës i NATO-s (NALT), i cili u krijua në 2016 pas bashkimit të dy entiteteve: Ekipi Këshillues i NATO-s (NAT), i krijuar në 2008 për të mbikëqyrur krijimin e një organizate të udhëhequr nga civilët e Autoritetet e Kosovës të ushtrinë kontroll civil mbi FSK-në; dhe Ekipi Ndërlidhës dhe Këshillues i NATO-s (NLAT), i cili vazhdoi të mbështesë FSK-në përtej deklaratës së Këshillit të Atlantikut të Veriut për aftësinë e plotë operacionale të FSK-së në korrik 2013. NALT i raporton drejtpërdrejt Shtabit Ndërkombëtar të NATO-s. Aktualisht, ajo ka një ekip prej rreth 45 personeli ushtarak dhe civil nga 13 vende aleate dhe partnere.

Mbështetja e NATO-s për dialogun e lehtësuar nga BE

Më 19 prill 2013, Beogradi dhe Prishtina arritën Marrëveshjen e Parë të Parimeve që Drejtojnë Normalizimin e Marrëdhënieve të lehtësuar nga BE-ja; një plan zbatimi u ra dakord më 22 maj 2013. NATO luajti një rol të rëndësishëm në sigurimin e Marrëveshjes dhe Aleatët vazhdojnë ta mbështesin fuqimisht marrëveshjen. Në mbështetje të Marrëveshjes, Beogradi dhe Prishtina kanë iniciuar një program bisedimesh të nivelit të lartë, të organizuar nga Bashkimi Evropian. Ky dialog mbetet kyç për zgjidhjen e ngërçit politik mes dy palëve dhe ka ndihmuar në përmirësimin e marrëdhënieve mes tyre.

Dialogu gjithashtu i ka dhënë një vrull të ri integritetit euroatlantik të Ballkanit Perëndimor. Në qershor 2013, Këshilli Evropian vendosi të hapë negociatat e anëtarësimit me Beogradin dhe negociatat me Prishtinën për Marrëveshjen e Stabilizim Asociimit (MSA). Marrëveshja e MSA-së u nënshkrua më 27 tetor 2015 dhe hyri në fuqi më 1 prill 2016. Përveç kësaj, KFOR-i koordinon ngushtë me Misionin e Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit (EULEX).

Aleatët përforcjnë KFOR-in

Rritja e tensioneve në rajon gjatë vitit 2023 është një shqetësim i madh për NATO-n. Si i tillë, KFOR-i po ndërmerr të gjitha veprimet e nevojshme për të ruajtur një mjedis të sigurt dhe lirinë e lëvizjes për të gjithë njerëzit në Kosovë dhe do të vazhdojë të veprojë në mënyrë të paanshme, në përputhje me mandatin e tij të OKB-së. Për të përforcuar misionin paqeruajtës të KFOR-it, në vjeshtën e vitit 2023, aleatët në Këshillin e Atlantikut të Veriut miratuan një kërkesë të Komandantit Suprem të Aleatëve të NATO-s në Evropë për të vendosur përkohësisht përf forcime në Kosovë, duke rritur numrin e trupave të kontribuar nga 27 aleatë dhe partnerë të NATO-s në mbi 4,500. Këto forca do të mbështesin praninë dhe aktivitetin e shtuar të KFOR-it në veri të Kosovës.

KFOR-i është reaguesi i tretë ndaj incidenteve të sigurisë pas Policisë së Kosovës dhe EULEX-it. Komandanti i KFOR-it mban kontakte të rregullta me të gjitha palët relevante të interesit në Beograd dhe Prishtinë, si dhe me EULEX-in, Organizatën për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSBE), Misionin e OKB-së në Kosovë dhe komunitetin diplomatik.

NATO vazhdon të mbështesë dialogun e ndërmjetësuar nga BE-ja ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës dhe të nxisë të dyja palët që të angazhohen në të, si mënyra e vetme për të zgjidhur çështjet e pazgjidhura dhe për të arritur një zgjidhje që respekton të drejtat e të gjitha komuniteteve. Ky është çelësi për sigurinë e qëndrueshme në Kosovë dhe stabilitetin në rajon.

Ndërsa pushtimi rus i Ukrainës po i afrohet përvjetorit të tij të tretë, pa fund, numri i njerëzve që kanë humbur jetën ose janë plagosur në fushën e betejës shtohen në shifra të tmerrshme.

Një milion të rënë

“Wall Street Journal” raporton se numri i të vdekurve ose të plagosurve në të dyja anët e konfliktit Rusi-Ukrainë ka tejkaluar shifrën e një milioni.

Llogaritja e viktimave

Megjithatë, llogaritja e viktimave është më e lehtë të thuhet sesa të bëhet, me Moskën dhe Kievin që nuk kanë transparencë dhe nxjerrin numra që janë vënë në pikëpyetje.

Numrat në të kuqe

Ajo që është e vërtetë është se konflikti po godet shumë keq popullsinë e Rusisë dhe Ukrainës, me “The Wall Street Journal”, që thekson se të dy vendet tashmë janë përballur me një rënie të popullsisë para luftës.

Ushqim topash për “mulli të mishit”?

Nga njëra anë, Rusia po dërgon valë pas vale rekrutë të rinj të trajnuar dobët, duke u përpjekur të ndalojë inkursionin e Ukrainës në rajonin e Kurskut, ndërsa përballlet me “mulli të mishit”, siç është bërë rajoni i Donbasit.

Premtimi i thyer i Putinit

Sipas CNN, presidenti rus Vladimir Putin kishte premtuar se rekrutët nuk do të dërgoheshin për të luftuar në front. Megjithatë, me hyrjen e trupave ukrainase brenda territorit rus, Kremli që atëherë e ka anuluar premtimin e tij.

Marrja e tyre kur janë të rinj

BBC shkruan se në gusht 2023, Moska e zgjeroi shërbimin e detyrueshëm ushtarak me tre vjet, duke zgjeruar grupin e rekrutëve dhe duke shkaktuar shqetësim në atë kohë për dërgimin për të luftuar në frontin ukrainas herët a vonë.

Ukraina nuk po ecën më mirë

Gjërat nuk kanë shkuar më mirë për Ukrainën. Para luftës, vendi kishte një popullsi prej 41 milionë banorësh, duke u zbehur përballë Rusisë fqinje, e cila krenohet me një popullsi prej mbi 140 milionë banorësh.

Sa njerëz jetojnë në Ukrainë tani

Gazeta franceze Le Monde zbulon se popullsia aktuale e Ukrainës vlerësohet të jetë diku midis 33 dhe 35 milionë njerëz.

Refugjatët

Shumica e këtyre numrave në rënie janë për shkak të gjashtë milionë ukrainasve dhe një numër i madh, kryesisht gra dhe

Lufta Rusi-Ukrainë i kalon një milion viktimave

fëmijë, që kanë ikur nga vendi, duke u bërë refugjatë.

Rusët kundër Putinit

Ndërkohë, “The Wall Street Journal” thekson se më shumë se 600 000 rusë janë larguar nga vendi i tyre që nga fillimi i pushtimit të Ukrainës.

Plagët e luftës

Edhe nëse Rusia dhe Ukraina shpallin paqen nesër, plagët e luftës do të jenë të thella dhe të gjera për shumë vite që do të vijnë.

Vijon...

5. Lufta Kibernetike

Cenueshmëria ndaj sulmeve kibernetike është një shqetësim i rëndësishëm për sistemet ushtarake, pasi mund të çojë në humbjen e informacionit të klasifikuar dhe dëmtim të sistemeve. Frekuenca dhe ashpërsia e sulmeve të tilla kanë parë një rritje të qëndrueshme gjatë viteve. Teknologjia parashikuese e sigurisë, duke përdorur sigurinë kibernetike, AI dhe automatizimin, zbulon kërcënimet e mundshme dhe i neutralizon ato përpara se të ndikojnë në aftësitë mbrojtëse të luftës kibernetike.

Siguria për pajisjet ushtarake të lidhura, mbrojtja kibernetike për institucionet kryesore dhe siguria bërthamore janë fusha me fokus intensiv. Gjithashtu po zhvillohen aftësi sulmuese për luftë kibernetike, me teknika që variojnë nga malware dhe ransomware deri te sulmet e phishing. Strategjitë mbrojtëse po përmirësohen me përfshirjen e mureve të përparuara të zjarrit dhe sistemeve të zbulimit të ndërhyrjeve. Këto sisteme luajnë një rol vendimtar në mbrojtjen e të dhënave të ndjeshme ushtarake dhe sigurimin e integritetit dhe sigurisë së operacioneve ushtarake.

“HarfangLab” ofron zbulim dhe përgjigje të pikës së fundit (EDR)

Startup francez “HarfangLab” vendos zgjidhje të mbrojtjes kibernetike për të mbrojtur mjediset kritike të infrastrukturës për mbrojtjen kombëtare. Teknologjia e startup-it është ndërtuar mbi programim ultra të fortë, duke ofruar shpejtësi të lartë informatike dhe siguri të shtuar.

Softueri i tij EDR ndihmon në mbikëqyrjen, zbulimin automatik, hetimin dhe neutralizimin e kërcënimeve kibernetike. Struktura e hapur nga dizajni i mundëson softuerit të integrohet lehtësisht me zgjidhjet ekzistuese të sigurisë kibernetike në çdo organizatë.

“Cyber Forza” ofron një Platformë të Unifikuar të Mbrojtjes Kibernetike

Startup-i “Cyber Forza” me bazë në SHBA ofron një platformë të unifikuar të mbrojtjes kibernetike. Produkti i startup-it ka aftësi mbrojtëse dhe interceptuese. Ndërsa e para trajton kërcënimet e jashtme, e dyta trajton kërcënimet e brendshme.

Platforma ofron gjithashtu mohim të shërbimit të shpërndarë të bazuar në AI (DDoS). Për më tepër, ai mundëson monitorimin në kohë reale, mbrojtjen nga mashtrimet nga phishing dhe mbrojtjen nga sulmet e ransomware dhe malware.

6. Teknologjitë zhytëse

Ndërtimi i përvojave të përsëritshme dhe fleksibël bëhet më i lehtë me teknologjitë zhytëse, veçanërisht për trajnimin e fluturimit ose luftimit. Fillesat përdorin realitetin virtual (VR) për të ndërtuar mjedise sintetike trajnimi (STE). Këto mjedise shtojnë stërvitjen tradicionale dhe provën e misionit, duke përmirësuar kështu gatishmërinë e ushtarëve dhe njërive.

Realiteti i shtuar shkon përtej realitetit virtual në mundësitë e trajnimit ushtarak. Ai i pajis ushtarët në terren me syze ose kufje AR, duke ofruar informacione hartografike, shënues lëvizjeje dhe të dhëna të tjera. Kjo teknologji përmirëson vendimmarrjen në kohë reale për forcat tokësore. Përveç këtyre, teknologjitë zhytëse ndihmojnë në planifikimin e misionit. Ato ofrojnë harta 3D të terrenit dhe mjedise të simuluar, duke kontribuar në një kuptim gjithëpërfshirës të zonës së misionit.

“Govred” mundëson trajnimin e bazuar në VR

Startup-i me bazë në SHBA “Govred” ndërtonte zgjidhje trajnimi të bazuara në VR për ushtrinë. Fillimi përdor kufjet HTC Vive dhe kodin e personalizuar për të krijuar skenarë që funksionojnë me 90 korniza për sekondë. Kjo i lejon përdoruesit të lëvizin rreth një zone prej 25 metrash katrorë, duke ndërvepruar me skenarë të shumtë.

Teknologjia e trajnimit e pronarit të startup-it i siguron ushtrisë një linjë të plotë të trajnimit të armëve të zjarrit dhe simulatorëve luftarakë.

“Red 6” ofron trajnim luftarak të bazuar në AR

Startup-i “Red 6” me bazë në SHBA zhvillon Sistemin Ajror “Tactical Augmented Reality” (ATARS), një zgjidhje për stërvitjen luftarake të bazuar në AR. Sistemi kombinon AR dhe inteligjencën artificiale për aplikimet e trajnimit ushtarak luftarak ajror.

Ai sjell asete virtuale dhe konstruktive në botën reale, duke i lejuar pilotët dhe operatorët tokësorë të shohin kërcënimet sintetike në kohë reale, jashtë dhe në mjedise me shpejtësi të lartë. Teknologjia është e shkallëzueshme në operacione me shumë domene dhe ndihmon skuadriljet në rritjen e gatishmërisë dhe vdekjes.

7. Prodhimi i aditivëve

Përmirësimi i performancës në shpejtësi, kapacitet dhe konsum të karburantit është thelbësor, dhe ulja e peshës së pajisjeve mbrojtëse luan një rol të rëndësishëm në këtë. Printimi 3D, një formë e prodhimit të aditivëve, mundëson prodhimin e komponentëve dhe pjesëve, duke përdorur më pak material sesa metodat tradicionale.

Kjo teknologji, jo vetëm që redukton kostot e prodhimit, por gjithashtu hap mundësi të reja inxhinierike të projektimit. Ai mundëson prodhimin e lokalizuar, sipas kërkesës, duke ulur kështu barrën logjistike. Për më tepër, ai lehtëson krijimin e kombinimeve të reja materiale për forca të blinduara, veshje ushtarake vetë-ngrohëse dhe municione.

“Geofabrica” mundëson Prodhimin në “Point-of-Need”

“Geofabrica” është një startup me bazë në SHBA që ofron sisteme prodhimi celular për prodhim në pikën e nevojës. Fillimi

Inovacionet e Teknologjisë Ushtarake për vitin 2025

krijon zgjidhje për prodhimin e përkohshëm të pjesëve, riparimin, përpunimin e materialit dhe montimin në vend në kushte të largëta ose të vështira.

Mikrofabrikat e lëvizshme të startup-it dhe printerët ekspeditë 3D u mundësojnë ushtarakëve të vendosur në terren të prodhojnë pjesë sipas kërkesës, duke përmirësuar rezultatet e misionit.

“Raven Space Systems” përdor teknologjinë e printimit 3D

Kompania me bazë në SHBA, “Raven Space Systems” zhvillon teknologjinë e printimit 3D me mikrovalë (MAD) për prodhimin e kompoziteve të hapësirës ajrore. Teknologjia lehtëson printimin 3D në shkallë të gjerë të përbërjeve termoset dhe matricës qeramike duke përdorur rrëshira dhe mbushëse standarde të shkallës së hapësirës ajrore. Printerit MAD 3D i startup-it nxjerr në mënyrë efikase dhe kuron materialet e kuruara termikisht.

Aplikimet e tij shtrihen nga Mach3D për shtretër testimi fluturimi hipersonik deri te strukturat e lehta të hapësirës ajrore dhe sistemet e mbrojtjes termike. Procesi, duke ofruar prodhim të përsheptuar, kosto-efektivitet dhe përshtatshmëri në madhësinë dhe gjeometrinë e automjeteve, është i domosdoshëm për sektorët e hapësirës ajrore dhe të mbrojtjes.

8. Big Data & Analytics

Në peizazhin në zhvillim të luftës, roli i informacionit dhe analiza e tij po bëhet gjithnjë e më i rëndësishëm. Duke shfrytëzuar analitikën e të dhënave të mëdha, ushtarakët zhbllokojnë njohuritë nga burime të ndryshme të të dhënave, duke fituar një avantazh strategjik. Llogaritja kuantike, e aplikuar në kriptanalizë dhe simulime, ndihmon vendimmarrjen e informuar.

Interpretimi efikas i të dhënave nga Interneti i Gjërave Ushtarake (IoMT) është një tjetër përfitim i analitikës. Analizat parashikuese, jo vetëm që pengojnë kërcënimet, por gjithashtu rrisin sigurinë dhe efikasitetin e detyrave të rrezikshme. Parashikimi i kërcënimeve të mundshme dhe planifikimi i masave parandaluese është një tjetër aplikim kyç i analitikës parashikuese.

Q-CTRL avancon kompjuterin kuantik

Startup-i australian Q-CTRL ofron softuer të bazuar në cloud për të maksimizuar performancën në kompjuterët kuantikë. Ai përdor llogaritjen kuantike për aplikacione të ndryshme të mbrojtjes. Zgjidhja e startup-it mundëson analizën kriptografike dhe zbulimin e bazuar në sensorë të strukturave të ngurtësuar nëntokësore dhe sistemeve të fshehura të armëve.

Për më tepër, ai lehtëson navigimin kuantik të përmirësuar në fushat e betejës të mohuara nga GPS përmes përshpejtuesve atomikë.

“Delfox” ofron Teknologji Parashikuese

Startup-i francez “Delfox” ofron teknologji parashikuese për të automatizuar detyrat në mjedise komplekse, si p.sh. për bashkëpunimin me shumë aktorë. Teknologjia përdor të mësuarit përforcues të thellë për të mësuar nga të dhënat nga situatat e hasura më parë dhe përshtatet në përputhje me rrethanat.

Produktet e startup-it mundësojnë manovrimin për mjetet pa pilot dhe zbulimin dhe komunikimin e informacionit përkatës në kohën e duhur tek forcat.

9. Lidhshmëria 5G

Në operacionet ushtarake, rëndësia e informacionit në kohë dhe të duhur është parësore. Duke përshpejtuar mbështetjen e vendimeve në kohë reale, 5G ofron lidhje hiperkonvergjente dhe rrjete të sigurta të dhënash. Kjo teknologji hap rrugën për aplikacione të reja komandimi dhe kontrolli dhe optimizon logjistikën.

Për më tepër, rrjetet 5G mundësojnë transferimin e sasive të mëdha të të dhënave në sensorë dhe armë në distancë, duke krijuar rrjete të dendura dhe elastike të fushëbetëjës. Ky përparim siguron ndërgjegjësimin e menjëhershëm të situatës dhe rrit aftësitë e trajnimit dhe të fushëbetëjës. Veçanërisht, 5G siguron gjithashtu telekomandë efikase, duke ofruar lidhje pa probleme për sistemet pa pilot, duke përfshirë dronët dhe automjetet autonome.

“Niral Networks” ndërtonte Infrastrukturën Private 5G

“Niral Networks” ofron infrastrukturë private 5G për lidhjen e miljes së fundit. Sistemi i tij operativ i rrjetit të hapur dhe të zbërthyer, NiralOS, lehtëson 5G dhe produktet kompjuterike të skajshme. NiralOS integrohet me çdo harduer të kutisë së bardhë jashtë raftit.

Për organizatat e mbrojtjes, infrastruktura 5G mundëson transformim dixhital të shpejtë dhe me kosto efektive në të gjitha frontet.

“WiGL” ofron karikim elektrik pa tela

“WiGL” është një startup me bazë në SHBA që ofron karikim elektrik pa tel, nëpërmjet energjisë së synuar përmes ajrit. Teknologjia e patentuar e startup-it përdor një rrjet rrjetë transmetuesish pa tel. Ai konverton çdo prizë muri, karikues automjeti ose burim energjie në një ruter inteligjent të energjisë elektrike.

Komunikimi ndodh pajisje me pajisje, duke përdorur 5G ose Wifi. Me karikimin me valë, pajisjet IoMT nuk varen më nga disponueshmëria e baterive.

10. Blockchain

Siguria e të dhënave është një aspekt thelbësor i ndarjes së të dhënave, dhe teknologjia blockchain e trajton këtë nevojë në mënyrë efektive. Startup-et e mbrojtjes po zhvillojnë zgjidhje të bazuara në blockchain për të mbrojtur të dhënat konfidenciale ushtarake dhe për të luftuar kërcënimet kibernetike. Kjo teknologji gjen përdorim në gjurmimin e pajisjeve, thjeshtimin e procesit të prokurimit dhe sigurinë e zinxhirit të furnizimit.

Duke u marrë me kontraktorët e mbrojtjes, kontratat inteligjente minimizojnë rrezikun e mashtrimit ose korrupsionit. Për më tepër, teknologjia blockchain siguron integritetin e zgjedhjeve dhe sondazheve të brendshme, duke lehtësuar sistemet e sigurta të votimit për personelin ushtarak.

“Taekion” mundëson mbrojtjen e të dhënave ushtarake

Startup-i “Taekion” me bazë në SHBA zhvillon teknologji për mbrojtjen e të dhënave ushtarake. Ai përdor blockchain për të siguruar të dhënat e mbrojtjes në ruajtje të padëmshme. Sistemi i skedarëve i shpërndarë në stilin UNIX ka veçori të integruara të kompresimit, enkriptimit dhe dedulimit dhe integrohet pa probleme me infrastrukturën ekzistuese.

Teknologjia ofron mbrojtje të shkallës ushtarake për sigurinë e informacionit në të gjitha nivelet. Për më tepër, veçoria e kutisë dixhitale mundëson hetime mjeko-ligjore pas çdo sulmi të sigurisë kibernetike.

3IPK ofron Menaxhimin e Procesit të Blockchain

Startup-i slovak 3IPK ofron një sistem të menaxhimit të procesit për industrinë e mbrojtjes dhe të hapësirës ajrore. Ai kombinon blockchain me analitikën e të dhënave dhe inteligjencën artificiale. Zgjidhja automatizon zinxhirin e furnizimit dhe proceset e mirëmbajtjes.

Për më tepër, ai mundëson kontrata inteligjente që rrisin gjurmueshmërinë dhe transparencën, duke çuar në menaxhim efikas të procesit dhe kontrollit të cilësisë.

Është e rëndësishme të kuptohet se peizazhi i luftës po ndryshon me një ritëm eksponencial me teknologjitë e reja përçarëse. Armët autonome vdekjeprurëse, sistemet inteligjente dhe AI-ja janë shtytësit kryesorë për aftësitë ushtarake mbrojtëse dhe sulmuese. Lidhja hiperkonvergjente dhe e sigurt me 5G dhe blockchain e bën komunikimin ushtarak të sigurt dhe të fortë. Nga zhvillimi i avionëve hipersonikë dhe armëve me energji të drejtuar deri te llogaritja kuantike, këto tendenca do të kenë implikime të mëdha në mënyrën se si funksionojnë ushtritë. Kjo është arsyeja pse startup-et e mbrojtjes vazhdojnë të zhvillojnë zgjidhje të modernizimit ushtarak dhe teknologji me përdorim të dyfishtë që kanë përfitime ushtarake dhe civile. Trendet dhe Startupet e Teknologjisë Ushtarake të përshkruara në këtë raport vetëm gërvishin sipërfaqen e tendencave të studiara deri më tani. Ndër teknologjitë e tjera, ndërfaqet tru-kompjuter, militarizimi i hapësirës dhe nanoteknologjia do ta transformojnë sektorin siç e njohim sot.

82 vjet nga Konferenca, e cila hodhi themelet e një bashkimi të ri e të madh ndër shqiptarë, i domosdoshëm për të mposhtur okupatorin. Peza është simbol i rezistencës, bashkimit dhe luftës që solli lirinë. Ne përulemi me respekt para atyre burrave e djemve, grave dhe vajzave, që këtu në këtë fshat bënë një akt të lartë bashkimi dhe zotimi për të mos u ndalur në përpjekjen e përbashkët për lirinë e vendit.

Përulemi edhe para banorëve të kësaj zone që ndihmuan luftën dhe nuk kursyen as jetën e tyre.

Më 16 shtator 1942, u mbledh në Pezë, Konferenca e Pezës, që përbën një ngjarje mjaft të rëndësishme dhe të madhe historike për popullin shqiptar. Për nga qëllimet dhe vlerat historike. Konferenca e Pezës është vendimmarrje e njëjtë politike, si Lidhja Shqiptare e Lezhës, organizuar nga Skënderbeu, më 2 mars 1444, në Lezhë dhe Lidhja Shqiptare e Prizrenit, e mbledhur, më 10 qershor 1878, në Prizren. Qëllimi ka qenë i njëjtë: organizimi i luftës së popullit shqiptar për çlirimin e vendit nga pushtuesit e huaj.

Konferenca e Pezës, përbën një ndodhi historike mjaft të madhe në historinë e popullit shqiptar, pasi në të u mbledhën përfaqësuesit e të gjitha forcave politike të vendit dhe përpunuan platformën e përbashkët të luftës kundra pushtuesit fashist për çlirimin kombëtarë.

Më 7 prill 1939, fashistët italianë, të lidhur në boshtin fashist Berlin-Romë-Tokio, pushtuan Shqipërinë dhe në këtë mënyrë filloi Lufta e Dytë Botërore në Europë. Qëllimi i boshtit fashist ishte pushtimi i të gjithë Europës dhe Azisë dhe ndarja e re territoriale pas luftës, sipas interesave të tyre.

VENDMBAJTJA E KONFERENCËS

Vendi ku do të mbledhej konferenca, që më pas u mbajt në Pezë, është ndërruar disa herë. Udhëheqësit komunistë fillimisht donin ta bënin konferencën në zonat jugore të vendit, sepse atje ata kishin krijuar bazat e tyre në atë kohë dhe ndjeheshin më të sigurt, si Vlora apo Gjirokastra. Por nacionalistët shqiptarë nuk kishin besim të fortë tek komunistët, ata e njihnin mirë tiparin e tradhtisë së udhëheqësve komunistë, sepse njihnin shembujt nga Bashkimi Sovjetik. Nga kjo, ata nuk pranuan të futeshin në zonat e influencës komuniste.

ORGANIZIMI I KONFERENCËS

Organizimi i Konferencës së Pezës ka qenë një mendim mjaft i pjekur dhe në përputhje me interesat kombëtare të kohës, i të gjitha forcave politike në vend gjatë vitit 1942. Ideja e organizimit të konferencës është nismë e të gjithë patriotëve shqiptar pa dhe me parti. Ata organizuan lëvizjen dhe bashkëbisedimin ndërmjet tyre dhe me forcat politike të vendit. Nacionalistët shqiptarë donin të organizonin të gjitha forcat e vendit, për shporrjen e pushtuesit të huaj nga vendi dhe vendosjen e një regjimi demokratik në Shqipëri.

Në Konferencën e Pezës kanë qenë ftuar të merrnin pjesë përfaqësues të të gjitha forcave politike të vendit. Në konferencë kanë marrë pjesë: nga krahun nacionalist të lidhur me PKSH-në: Myslym Peza, Haxhi Lleshi dhe Mustafa Xhani (Baba Faja), nacionalistë të tjerë ishin: Kamber Qafmolla, Ramazan Jarani, përfaqësuesit e Partisë Komuniste Shqiptare ishin: Enver Hoxha, Mustafa Gjinishi, që u zgjodh sekretar i konferencës, Koço Tashko, Ramadan Çitaku, Ymer Dishnica, përfaqësues i organizatës Legaliteti: Abaz Kupi, Ndoc Çoba, që u zgjodh kryetar i konferencës. Përfaqësues të rinisë nacionaliste kanë qenë Halim Begeja, Ismail Agë Petrela, Ramazan Jerani, përfaqësues i rinisë

82 vjet nga Konferenca e Pezës

komuniste Nako Spiru, Mustafa Kaçaçi dhe përfaqësuese e grave komuniste Nexhmije Xhuglini.

Në fund të mbledhjes erdhën edhe S. Muço dhe Aziz Çami, të cilët u njohën me rezolucionin e mbledhjes të miratuar nga delegatët. Në konferencë kishin dhënë pëlqimin të vinin edhe përfaqësuesit e Ballit Kombëtar, por nuk erdhën.

Në Pezë në atë kohë, kishte ardhur edhe i dërguari i P.K. Jugosllave M. Popoviçi, por me këmbënguljen e M. Pezës dhe të nacionalistëve të tjerë, ai nuk u lejua të marrë pjesë në konferencë.

VENDMBAJTJA E KONFERENCËS

Vendi ku do të mbledhej konferenca, që më pas u mbajt në Pezë, është ndërruar disa herë. Udhëheqësit komunistë fillimisht donin ta bënin konferencën në zonat jugore të vendit, sepse atje ata kishin krijuar bazat e tyre në atë kohë dhe ndjeheshin më të sigurt, si Vlora apo Gjirokastra.

Myslim Peza atdhetar i shquar dhe komandanti i Çetës Atdhetare të Pezës, pasi mori mbështetjen e kushërinjve të tij më të afërt në Pezë, ofroi shtëpinë e tij për punimet e konferencës, me gjithë kundërshtimet e të vëllait. Nacionalistët shqiptar ndjenë ngrohtësi dhe shpresë, sepse familja Peza ishte e njohur për besnikëri, bujari dhe përkrahjen, që u kishte dhënë forcave demokratike në vitin 1924, gjatë kohës së revolucionit demokratik dhe kur ai u mposht nga forcat e Zogut. Peza gjithashtu në këtë kohë ishte vendi më i sigurt dhe i përshtatshëm për mbledhjen e konferencës. Aty funksiononte Çeta e parë Atdhetare e vendit, që do të ruante punimet e qeta të konferencës. Jehona e luftës së 16 marsit të vitit 1941, e

Çetës së Pezës kundra fashistëve italianë, ku forcat fashiste lanë 84 oficerë dhe ushtarë të vrarë dhe shumë të plagosur, ishte shumë e gjallë. Prandaj me pëlqimin e të gjitha palëve u zgjodh Peza. Peza pati edhe rëndësinë e madhe strategjike, sepse ishte afër kryeqytetit dhe organizimi i konferencës aty do të bënte bujë të madhe.

Nga ana tjetër rëndësi të madhe pati edhe gatishmëria e familjeve pezake të strehonin dhe të mbanin me ushqimet e nevojshme gjithë ato njerëz që erdhën në Pezë, si delegatë, por shumica si shoqërues. Përveç familjes së Babë Myslimit në këtë drejtim ndihmë të madhe ka dhënë familja e dëshmorit Hasan Peza, si dhe familjet e Abdurrahman Pezës dhe Bexhet Hoxholli.

Konferenca mori disa vendime të rëndësishme:

1. Krijimin e Frontit Antifashist Nacionalçlirimtar, ku do të bënin pjesë antifashistë pa dallim feje, krahine dhe ideje.
2. Mobilizimin e popullit në luftë kundër pushtuesve fashistë.
3. Ngritjen e Këshillave Nacionalçlirimtarë në të gjithë vendin.
4. Rreshtimin e Shqipërisë përkrah koalicionit antifashist anglo-sovjeto-amerikan.
5. Krijimin e një Shqipërie të lirë, të pavarur e demokratike pas lufte.

Sa për çështjen e rikthimit të Mbretit Zog u vendos që vendimi të merrej pas lufte nga vetë populli shqiptar. Lidhur me çështjen e Kosovës, u arrit në përfundimin që ajo të zgjidhej pas luftës, mbështetur në të drejtën e vetëvendosjes. Në fund të punimeve, Konferenca zgjodhi Këshillin e Përgjithshëm Nacionalçlirimtar, me kryetar Kamber Qafëmollën.

Prof. Asoc. Dr. Zaho GOLEMI

KOMANDANT BILBIL SHAKAJ, PRIJËS ÇETE, DËSHMOR I ATDHEUT

Në nderim të kryeprijësit të çetës së Bilbilenjve, kapedanit e prijësit të paepur Bilbil Shako Shakaj (4.10.1832 dhe ekzekutuar me varje në litar më 28.2.1852). Heroizmi i çetës së tij të Bilbilenjve në memorien e kombit shqiptar dhe gjithë Bilbilenjtë e komanduar nga 26-vjeçari që shkoi me vullnet të plotë në zbatim të fermanit të Portës së Lartë të sulltanatit për të ruajtur nderin dhe krenarinë krahinore të Kurveleshit nga ndëshkimet radikale, ekzekutimet dhe djegiet masive të shtëpive të banorëve të një prej krahinave më vitale të shqiptarizms. Në kuadër të përgatitjes së dokumentacionit për shpalljen “Dëshmor i atdheut”, sipas pikës “a” të ligjit nr. 109/2018, “Për statusin e Dëshmorit të Atdheut”, që thotë: “Dëshmorë të Atdheut shpallen: “a). personat, të cilët kanë humbur jetën për lirinë, pavarësinë kombëtare dhe mbrojtjen e territoreve shqiptare ...para datës 28 nëntor 1912”.

Në fshatin Rexhin të Kurveleshit lindi në fillim të vjeshtës së dytë të 1832 Bilbil Shakaj, në një familje me tradita të shquara patriotike dhe atdhetare. Ai u rrit i mëkuar me traditën gojore të papërkulshmërisë dhe të revoltave të herëpashershme të fshatit të tij të Rexhinit, të krahinës së Kurveleshit dhe mbarë trevës luftarake të Labërisë. Periudha kur lindi Bilbil Shako përkon me një varg kryengritjesh në gjithë trevat shqiptare, me revoltën e pareshtur ndaj pushtuesve osmanë. Ai shpejt u burrërua dhe i doli në krah familjes në punët e fushës dhe të malit, por nuk harroi kurrë jataganin dhe dyfekun një traditë si postulat i shekujve për mbrojtje.

Kur i erdhi koha që të shkonte nizam e të kryente nizamllëkun formoi çetën e tij të Bilbilenjve, duke mos përfillur ligjin osman të askerlikut. Në moshë të re ishte në shënjestër të përndjekjes së koshareve osmane për mosrespektim të ligjit osman mbi braktisjen që i bëri nizamllëkut. Bilbil Shako Shakaj, shumë shpejt u shndërrua në një prijës luftarak popullor, komandant dhe organizator i çetës atdhetare e patriotike që e krijoi vetë dhe e priu vetë kundër pushtuesve. Pas rënies në fushën e nderit të kapedan Hodo Nivicës, më 1852, Mali i Këndrevicës u bë streha e Bilbilenjve, nga ku niseshin aksionet e shumta kundër pushtuesve osmanë.

Çeta e Bilbilenjve ishte e organizuar me rregulla të forta, si repart i vogël operacional. Në luftim me forcat, patrullat bylykët e taborët osmanë, radhiteshin mbi 50-60 luftëtarë, nuk ishte një numër fiks për pjesëmarrje në luftime. Armët e Bilbilenjve dëgjoheshin në hapjen e depove të bereqetit, ku çeta e Bilbilit shpërndante produkte për popullin e varfër, prisnin udhën karvanëve, postave të qeverisë (hazinetë). Çdo gjë e bënin për popullin e varfër.

Francezi Ami Boue, vizitor i kohës, në veprën “Turqia Evropiane” shkruan: “Për hajdutët (për kundërshtarët) e Perandorisë Osmane nuk janë të huaja ndjenjat e dashurisë për atdhe, ndjenjat e njerëzimit, të mirësjelljes...luftën çlirimtare. Bilbilenjtë ishin në mbrojtje të popullit. Ata kudo që shkonin ngrinin gjyqet e popullit, për këdo që ishte në shërbim të pushtetit osman. Jeniçerët i dënonin me vdekje, u digjnin pallatet e tyre. Bilbilenjtë një vit pas luftës së parë për Janinën (1854), gjatë 1855 kapën më të rrezikshmin e vilajetit, Ahmet benë, që grabiste popullin e Zagorisë, Pelopogonit e Delvinaqit. Velu i Janinës në pamundësi për t’i kapur dhe asgjësuar Bilbilenjtë, u dha titullin: “Dervenaga”/roje shëtitës malorë, për ruajtjen e grykave, qafave dhe maleve. Bilbil Shakua me Bilbil Resulin/Sejdin me çetën e tyre nuk pranuan një detyrë e ofiq të tillë, por e dëndësuan më tepër aktivitetin e tyre luftarak.

Çeta faktikisht luftonte bashkëpunëtorët në shërbim të osmanëve, po u dilte në ndihmë të varfërve, kërkonte dhe ujdite marrëdhënie paqësore me krahinat dhe fshatrat, dhe kjo është e dokumentuar me dokumente arkivore, para 171 vitesh, më 1853. Çeta e Bilbil Shako u bë shqetësim për qeverinë osmane, e cila urdhëroi dërgimin e një ekspedite ushtarake për ndjekjen dhe asgjësimin e çetës. Ishte një operacion i dështuar i osmanëve që zgjati gjashtë muaj; ndërkohë që pas gjysmë viti ndjekjeje, në pamundësi për t’i kapur osmanët, filluan

reprezaljet në popullsinë e Labërisë, vrasjet e djegiet. Për ta shmangur këtë reprezalje masive mbi popullsinë e Labërisë, komandanti i çetës dhe gjithë luftëtarët vendosën të vetë dorëzoheshin tek xhelatët osmanë të ekspeditës ndëshkuese në fund të shkurtit 1858. Në këtë rast arkivat janë këngët e popullit: “Bilbilenjtë e trembëdhjetë,/Në litarë u sosnë vetë./Për Bilbil e për Resulë,/Shtatë pashallarë u ç’kulë,.../Shkurti u prishi takëmë,/U hodhi borë të rëndë... Vargjet e tjera sjellin një copëz epope të historisë shqiptare: “Trembëdhjetë male në këmbë,/trembëdhjetë Bilbilenjtë,/trupat varur në Janinë,/nami vajtur në Dovlet,/Kurvelesh ç’i bëre djemtë?/I rrite me halle shumë,/pa rritur i bëre burra,/me aromë trëndeline,/me ujë pirë nga gurra./Një emër trimi u vure,/se trimat një emër kanë,/besën lidhur te flamuri,/për besë në litarë vanë,/fol Bilbil Shakua një fjalë./Dale bej të dredh cigarë,/dal të lidh çepenë mbi ballë,/dal të pulli shokët me rradhë,/dal të shoh një herë vatanë,/për ta malli do më marrë...”.

Në fakt të 13-të luftëtarët u varën në litar në rrapet e Janinës, në qendrën e këtij vilajeti, që kishte një shtrirje në rreth 18,320 km katrorë, nga 87 mijë që kishin katër vilajetet në këtë periudhë (vetëm Pashallëku i Ali Pashë Tepelenës shtrihej dikur në 150 mijë km katrorë).

Bilbil Shakua dhe bashkëluftëtarët e tjerë sfiduan vdekjen me qëndrimet e tyre burrërore para litarit, dhe që është kthyer në një legjendë e mit nga këngët popullore, që janë krijuar

varr të përbashkët për të gjithë Bilbilenjtë, që shkruan epope nderi e lavdie për kombin shqiptar.

Për më shumë këta trima ngelen në këngë të ngritur më 1858: “...Shkurti u prishi takëmë,/U hodhi borë të rëndë.../Bilbilenjtë trembëdhjetë, vanë në litarë vetë...”. Për komandantin e çetës së Bilbilenjve Bilbil Shako Shakaj është përgatitur propozim i posaçëm nga Dega e Labërisë së Tiranës, SHHUSH, Shoqata “Rexhini”, Kryepaqësia e Rexhin, bazuar në nenin 5, “Kriteret për shpalljen ose njohjen e statusit “Dëshmor i atdheut”, pika “a” të ligjit nr. 109/2018, “Për statusin e Dëshmorit të Atdheut”, që thotë: “Dëshmorë të Atdheut shpallen: a). personat, të cilët kanë humbur jetën për lirinë, pavarësinë kombëtare dhe mbrojtjen e territoreve shqiptare apo në përpjekje për mësimin dhe përhapjen e gjuhës shqipe para datës 28 nëntor 1912”. Në fakt që të gjithë Bilbilenjtë meritojnë të shpallen me titullin e lartë të nderit “Dëshmorë të Atdheut” dhe konkretisht për gjithë “Robin Hood-ët” shqiptarë të Labërisë: Bilbil Shako Shakaj, Bilbil Resuli (Sejdiu), Avdul Qëndro, Kasëm Qëndro, Avdul Gaxha, Islam Goxha, Dalip Gana, Hasan Guga, Hysen Çulli, Hamzo Canaj, Myslim Abazi, Rexho Çela, Zubo Çulli. Duke pasur mbështetjen dhe mirëkuptimin e plotë të Prefekturës së Gjirokastrës, gjykojmë që edhe Ministria e Mbrojtjes, që është struktura përgjegjëse për dëshmorët, do ta finalizojë këtë nismë konform kornizës ligjore për dëshmorët në vendin tonë.

romane dhe krijimtari artistike, por meritojnë të përjetësohen si fenomen i realitetit të qëndresës së shqiptarëve përballë pushtimit osman. Çeta e Bilbilenjve ishte jo një legjendë por një realitet me ndikim të madh në Labëri, Çamëri, Thesproti, e më gjerë. Po kaq e vërtetë edhe fakti që tek rrapit i Janinës, ku u varën trembëdhjetë trimat liridashës, çdo vit bien rrufetë dhe rrapit i digjen degët. Edhe drejtësia hyjnore i nderon trimat, më shumë se përkujdesja njerëzore, që për shkaqe nga më të ndryshmet e thënë me delikatesë i anashkalon. Strukturat më të larta të shtetit meritojnë që ta kthejnë vëmendjen dhe të nderojnë me një përmendore bijtë e Labërisë, ndërkohë që piktori Skënder Milori, duke marrë frymëzim nga vepra e çetës trime, e përjetësoi atë në tablo. Amaneti i kapedanëve ishte amaneti mbarë popullor: ruajtja e truallit arbëror, amanet brezash të kombit.

Prijësi e kapedani i çetës së Bilbilenjve, Bilbil Shako nuk vdiq nga jatagani as nga plumbi, por nga ekzekutimi me varje në litar në degët e rrapit nga pushtuesit. Edhe pse vdiq me varje në litar Bilbil Shako mbijetoi në histori. Bilbilenjtë nuk i la jashtë vëmendjes e vërteta, këngët, librat që tregojnë për veprimet luftarake të përgjakshme në mbrojtje të shqiptarisë.

Për kryetrimin Bilbil Shako Shakaj është përgatitur një bust në vendlindje, ka këngë, libër e monografi, ka emër rruge, njihet gjerësisht në histori, në Rexhin, në Labëri, në krejt qarkun e Prefekturës e Gjirokastrës dhe në mbarë vendin edhe përtej trojeve aktuale shqiptare, aty në rrethinat e Janinës, ku ka edhe eshtrat në një

239

të kualifikuar

33

Vajza

206

Djem

mod.gov.al